

ARAMIŞ

22 ŞUBAT 1982 SAYI: 53 HAFTALIK DERGI

M.G.K Yeni Anayasa düzenine dair görüş bildirmenin esaslarını açıkladı

Dernekler, Anayasa ile ilgili görüş bildiremeyecek

- Münfesh siyasi partilerin yöneticileri dışındaki bütün mensupları, bir partiye bağlı olmaksızın şahsi görüş belirtebilecek
- Yüksek Öğretim Kurulu'na veya Süveynekim iznine bağlı olarak mesleki kuruluşlarca bir siyasi partiye atıf yapmadan yeni Anayasa düzeni hakkında görüş açıklanabilecek.

GÜNAYDIN

ANKARA (A)
MGK, yeni Anayasa'ya dair görüş açıkladı.

ANKARA (A)
MGK, yeni Anayasa'ya dair görüş açıkladı.

1. 11 Eylül 1980 tarihinde mevcut olan ve 2553 sayılı Kanun ile feshedilmiş bir Millî Güvenlik Konseyi Kararında kalan diğer bütün mensuplarının 5 Haziran 1981 gün ve 17361 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış Millî Güvenlik Konseyi Kararında belirtilen Millî Güvenlik Konseyi Kararının 2. maddesindeki hükümlerinin uygulanmasına aynen devam edilmesi gerektiği bildirilmiştir.

4. 5 Haziran 1981 gün ve 52 numaralı Millî Güvenlik Konseyi Kararında belirtilen hükümlerinin uygulanmasına aynen devam edilmesi gerektiği bildirilmiştir.

5. 5 Haziran 1981 gün ve 52 numaralı Millî Güvenlik Konseyi Kararında belirtilen hükümlerinin uygulanmasına aynen devam edilmesi gerektiği bildirilmiştir.

Liderler dışındaki parti mensupları Anayasa için görüşlerini açıklayabilecek

• Millî Güvenlik Konseyi'nin 65 sayılı kararına göre feshedilmiş siyasi partilerin genel başkanları, başkan yardımcısı, vekili, genel sekreteri, genel müdürü, temsilcisi ile genel kurul üyeleri ve diğer mensupları

Tercüman

Nejat TÜMER
Oranizel
Dr. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi

Kenan EVREN
Oranizel
Devlet Başkanı
Genelkurmay ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı

Sedat ÇELİK
Oranizel
Jandarma Gn. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi

Millî Güvenlik Konseyi yeni anayasa hakkında görüş bildirebilecek olanlar hakkında bir bildiri yayınladı

Resmî Gazete
Millî Güvenlik Konseyi Kararı
Tarih: (7 Teşrinievvel 1336) - 7 Ekim 1920

MGK'nın 65 Sayılı Kararı Feshedilen siyasi partilerin yöneticileri, anayasa konusunda görüş belirtmeyecek

• Resmî Gazete'nin bugünkü sayısında yayımlanması beklenen kararda, yöneticiler dışındaki parti üyelerinin yeni anayasaya ilişkin görüşlerini bir siyasi partiye atıf yapmadan kişisel olarak açıklayabilecekleri bildirildi.

Cumhuriyet

Millî Gazete

OKUYUCU MEKTUPLARI

BİRKAÇ GAZETE ALAMAYACAĞIMIZ İÇİN...

70. Yaşındayım. Arayış'ı çıktığı günden beri alır okur ve okuturum. Geçen hafta Yazı Kurulunuzun aldığı haftalık haber özetleri yayınlanması haberi çok isabetli. Bunun yanısıra 47'nci sayınızda olduğu gibi basından seçmeler de yayınlarsanız çok seviniriz. Hiç olmazsa ek para vermeden Mumcu, Selçuk, Erel Eksi, Ilıcak, Soysal, Kabaklı ve hatta Anayasa Komisyonu Başkanı Aldıkaçtı'yı okumak zevkini elde etmiş oluruz. Birkaç gazeteyi bir arada okuyamayacağımıza göre bu çok faydalı ve yararlı olur.

Tahsin AKKUŞ
İZMİR

ARAYIŞ'IN YANITI:

Basından özetleri yapmaya çalışacağız.
Saygılarımızla

HER ZAMAN OKUYAMIYORUM.

Gerçeğe dayalı yayınlarınızdan dolayı sizleri kutlarım. Üzüntüm bulunduğum yer nedeniyle her zaman bulup okuyamamak. Kırsal alanda öğretmenlik yapıyorum. Ancak derginiz elime geçince okuyabiliyorum.

M. Emin ARSLAN
MİDYAT — MARDİN

ARAYIŞ'TAN OKURLARINA

SAYIN Hüseyin GÖK-KOCA Samandağ — HATAY
İstedığınız adresi bu sayımızda yayınladık: İginizin devamı dileğiyle.
Saygılar.

Sayın İBRAHİM AKYÜREK İFSAK — İSTANBUL
Sayın Okurumuz fotoğraf arşivimiz için gönderdiğiniz fotoğraflar için çok teşekkür ederiz.

Saygılarımızla.

GELECEK GÜNLERDE DE BÜYÜYECEĞİZ.

Arayış olarak okurlarınızın bağrında doğup büyüdüünüz. Geride bıraktığımız ilk yılın ne tür zorlu engellerle geçtiğini biliyoruz. Yeni yılda da aynı zorlukların var olacağını biliyoruz. Ancak bu günleri de aşacağız ve okurlarımızla bütünleşen ARAYIŞ olarak büyüyeceğimiz açıktır.

İlimhan İNAN
MERSİN

ACABA HANGİ ANA?...

Danışma Meclisi, Anayasa'yı hazırlamak üzere çalışmalarına başladı. Bilindiği gibi ananın özelliği doğurganlıktır. Yasa ise bir toplumdun uyması ve korunması için saptanan yazılı kurallardır.

Toplumların sosyal tarihine bakıldığında üç çeşit ana görülür.

a) TÖPANA: Tüm sorumluluğu bilime ait tüp bebeğin anasıdır. Ölkemizde bu tip ana ya bir, ya ikidir.

B) MUTLU ANALAR: Bilim, sağlık, ekonomik, sosyal gibi çağın tüm nimetlerinden fazlasıyla yararlanan, bir veya iki çocuk doğuran anadır. Bunlar nüfusun % 10'unun anasıdır.

c) MUTSUZ ANALAR: Sağlık, kültür, bilim, ekonomik ve sosyal yönde çağın çok gerisinde bırakılmış, on - onbeş çocuk doğuran analardır. Doğurduklarının büyük kısmı olumsuz sağlık, beslenme ve bakım koşulları sonu ölmüş. Geriye kalanlar ise askerliklerini ve vergi ödeme görevlerini eksiksiz yapan kömür, maden, fabrika, tarla ve çeşitli işkollarında düşük ücretle çalışmaktadır. Bir o kadarı yabancı tarla ve çeşitli işkollarında düşük ücretle çalışmaktalar. Bir o kadarı yabancı ülkelerde gurbetçi veya işsizler. Seslerini duyuracak ne gazetesi, dergisi, radyosu televizyonu var. Ne de içtenlikle koruyanı. Bu analar, nüfusun % 90'ının anasıdır.

Danışma Meclisi, ANA — YASA'yı hazırlarken bu analardan birini temel ilke olarak seçecek. İster isetemez yasa da, ilke olarak saptanan anayı

OKUYUCU OLMAM NEDENİYLE İSTEKLERİM

1- Arayış'a uygun cilt kapakları yapılmalı.

2- Sayın Ecevit'in ev adresi verilmeli

3- Okuyucu Mektupları köşesine daha geniş yer verilmeli

4- Arayış'ın fiyatı 50 TL. olmalı

5- Eğitim Köşesi bulunmalı.

6- Türk demokrasisinde önemli bir belge olacak davaların daha geniş özetleri verilmeli.

7- Sözde Atatürkçülük

mahkum edilmeli. Atatürkçülük konusunda gerçeğe dayalı yayın güçlendirilmeli

8- Özeleştir köşesi bulunmalı

9- Arayış'ta Türk Dil Kurumu yapıtları yer almalı. (Dillinizi beğeniyorum)

10- Arayış'ın reklamı yapılmalı. Televizyon reklamı da olmalı.

AYDIN GÜRSU
SİVAS

ARAYIŞ'IN YANITLARI

Sayın okurumuz; Cilt kapakları yapamayacağımızı daha önce duyurmuştuğ. 2'nci isteminiz çok sayıda okurumuzun da isteği. Sayın Ecevit cezaevinden çıktıktan sonra aynı tür isteklerin yanısıra, bizat Sayın Ecevit adına dergimize gelen mektuplar da bu soruyu yanıtlamamızı zorunlu kılıyox. Bu nedenle Sayın Bülent Ecevit'in ev adresini yayınlıyoruz : Bülent Ecevit
OR — AN Sitesi
ANKARA

Bunların yanısıra Okuyucu mektupları, Eğitim Köşesi, Davalar ve fiyatının 50 TL. olması ARAYIŞ'ın önümüzdeki dönem atılımları ve idari olarak alınacak kararlarla ancak gündeme alınabilir. Bugünkü sayfa sayımızla isteklerinizi karşılamamız kabul ederseniz ki olanaksız.

Özeleştir sayfası ise sanıyoruz gereksiz. Eleştirileriniz için "Okuyucu Mektupları" bölümü, bizim kendi kendimize eleştirilerimiz için ise Yazı İşlerinden bölümümüz var. Biz o sayfamızda sizlerle dertleşiyor, zaman zaman iğneyi kendimize batırıyoruz. Sizler ise haklı eleştirilerinizi okuyucu mektuplarından zaten yapabiliyorsunuz.

İgi ve eleştirilerinizin devamı dileğiyle saygılarımızı sunarız.

SAYIN VEYİS KARAHAN
ANKARA

İstedığınız konulara ilişkin olarak zaman zaman yayın yapıyoruz. Yapmaya da devam edeceğiz. Saygılarımızla.

BİRCAN TOKER
ÖRGÜP — NEVŞEHİR

İNSANLARI MUTLU EDEN

ARAYIŞ
HAFTALIK DERGİ

ARAYIŞ Yayıncılık ve Matbaacılık
A.Ş. adına: İMTİYAZ SAHİBİ:
ŞAHİN MENGÜ

Yazı İşleri Müdürü
Mehmet ERDÜL

ADRES:
Reşit Galip Caddesi No: 94
Gaziosmanpaşa/ANKARA
TELEFON: 26 00 56

İLAN KOŞULLARI

Dört renkli kapak: 75 bin TL
İç sayfalar renkli: 60 bin TL
Kapa içleri: 50 bin TL
Öteki Sayfalar: 40 bin TL
Sütun santimi: 800 TL

ABONE KOŞULLARI

Yurtici:

Yıllık: 1.500 TL. Altı Aylık: 750 TL. Üç
Aylık: 375 TL.

Yurtdışı

Almanya	104 DM
Avusturya	770 Avusturya Şilini
Danimarka	350 Danimarka Kronu
Finlandiya	275 Fin Mârkkası
Fransa	245 Fransa Frankı
Hollanda	120 Hollanda Florini
İngiltere	25 Sterlin
İsvç	250 İsveç Kronu
İsviçre	100 İsviçre Frankı
Irak	30 Irak Dınarı
Norveç	310 Norveç Kronu
S.Arabistan	194 Riyal
Yugoslavya	2354 Yugoslavya Dınarı
ABD ve Avusturalya	70 ABD Doları

Abone bedelinin Ziraat Bankası Gazi-osmanpaşa Ankara Şubesi 1200 numaralı hesabımıza yatırılması gerekmektedir. Yatırıldığına ilişkin makbuzun P. K. 75 Küçükkesat-ANKARA adresine gönderilmesini rica ederiz.

PİKAJ-MONTAJ

ARAYIŞ Teknik Servisi

DİZGİ: ENLEM 80 LTD. 18 60 71

FİLM ÇEKİMİ: Er Ofset 29 66 79

BASKI: Daily—News Matbaası

22 ŞUBAT 1982

SAYI: 53

FİYATI 30: TL.

BİR düşünür "İnsanlar mutlu olduklarını, ancak kendilerini mutlu eden şeylerden birini yitirdiklerinde anırlar" demiş bir zamanlar. Bu özdeyişe çok yakın anlamlar çıkarılabilen Nasrettin Hoca hikâyeleri da toplumumuzda sık sık anlatılır.

ARAYIŞ'ın baskı hazırlıkları tamamlanmak üzere iken aldığımız bir haber tüm basın mensuplarıyla birlikte bizleri de sevindirdi.

Milli Güvenlik Konseyi Üyesi ve Hava Kuvvetleri Komutanı Org. Tahsin Şahinkaya "Üç yıla kadar hürriyet bağlayıcı cezaların temyiz edilemeyeceğine" ilişkin yasa hükmünün 6 aya indirilmesi yolunda Danışma Meclisi Başkanlığı'na bir değişiklik önergesi verdi. Önergede "...daha önce geçiş döneminin fevkalade şartları sebebiyle kabul edilmiş bulunan 3 yıla kadar hürriyet bağlayıcı cezaların temyiz olunamayacağı" hükmünün değiştirilmesi isteniyor. İyi yolda olumlu bir adım olarak değerlendirilebilecek bu girişim şüphesiz sevindiricidir. Bilindiği gibi Eski Başyazarımız ve Yayın Danışmanımız Sayın Bülent Ecevit, Yazı İşleri Müdürümüz Nahit Duru halen Kızılcahamam Cezavinde bulunan gazeteci Lütfü Oflaz ve benzerleri mahkum olduklarında Yargıtay'a başvurma olanağından yoksun idiler.

Sayın Şahinkaya'nın önergesinin kabul edilmesi için geçecek sürede Nahit Duru tahliye edilmiş olacak. Kaldı ki, "usule ilişkin" bu yeni yasanın "geçmişe dönük olarak uygulanmasının" sözkonusu olup olmadığı bilinmemekte. Şu an cezaevlerinde bulunan hükümlüler bu yasanın sağlayacağı olanaktan yararlanabilecekler midir? Şayet yararlanamayacaklarsa bunun yaratacağı sakınca şimdiden dikkate alınmalıdır. Sorunun çözümü için başta Lütfü Oflaz olmak üzere basın suçundan hükümlü gazeteciler ve temyiz hakkını kullanamamış diğer mahkumlar için yasaya özel bir maddenin konulması ve kendilerine temyiz hakkı ile birlikte tahliye hakkının da tanınması daha önce yitirdiğimiz "mutluluğumuzu oluşturan şeylerden" bir başkasını bize yeniden kazandırmış olacaktır.

Ancak, kaybettiğinin bir kısmının geri verilmesiyle mutlu olabilenlerin beklentisi mahkum olan herkese temyiz hakkının verilmesidir. Bunun çok daha gerçekçi bir girişim olacağı inancındayız.

Yeni Arayışlarda buluşabilmek dileğiyle mutluluk ve esenlikler diliyoruz.

Saygılarımızla.

DERGİNİN İÇİNDEN

HAFTANIN YAZISI

65 Sayılı MGK Kararı ve

geleceğin rejimi 4

OLAYLARIN YORUMU 6

HAFTANIN HABER ÖZETLERİ . 9

ENERJİ 10

YASA 12

YEREL YÖNETİM

Yerel seçimlerin ertelenmesi

girişimi 13

DIŞ OLAYLAR

12'ye 4 Kala 14

DAVALAR 16

EKONOMİ 18

RÖPORTAJ

Bugünkü Ekonomik politikanın

alternatifi vardır 19

GAZİPAŞA'DAN 22

SAGLIK

Uygartık tarihi ve uygarca sağlık . 25

KOOPERATİFÇİLİK 26

KÜLTÜR

SANAT 28

Özel tiyatrolar ve sinemalar için

yardım mı? 29

TELEVİZYON 31

65 SAYILI MGK KARARI VE GELECEĞİN REJİMİ

ARAYIŞ

12 Şubat günü yayınlanan 65 sayılı Milli Güvenlik Konseyi Kararı fiilî duruma bir değişiklik getirmiş değildir.

Bu karar, kapatılan siyasal partilerin üst düzey yöneticileri dışındaki üyeleri üzerinden 52 sayılı Kararın kısıntılarını koşullu olarak kaldırmış gibi görünüyor. Oysa o kısıntılar ancak belli kişilere uygulanıyordu, birçok eski politikacılara ise, düşüncelerini, 52 sayılı Karar yürürlükte değilmiş gibi açıklama serbestliği zaten fiilen tanınmakta idi.

Örneğin, kapatılan büyük partilerden birinin kimi yönetici ve parlamenterleri, bazı meslek kuruluşlarının toplantılarında, kongrelerde veya gazetecilerle görüşmelerinde, 52 sayılı Kararın yasakladığı konulara ilişkin düşüncelerini rahatça dile getirebiliyorlardı; Devlet Radyosundan ve Televizyonundan bile duyurabiliyorlardı. Kimi de siyasal görüşlerini makalelerle açıklayabiliyorlardı. ARAYIŞ'ın 48. sayısındaki "52 Numaralı Konsey Kararın Düşündürdükleri" başlıklı yazıda bunun bazı somut örnekleri verilmişti.

Bu ayrıcalıktan yararlandırılanlar arasına son zamanlarda bazı Cumhuriyet Halk Partili eski parlamenterler de katılmıştı.

Hatta, 65 sayılı Kararın yayınlanmasından birkaç gün önce, bu iki büyük partiden birer eski parlamenterle bir küçük partinin Genel Başkanı, halka açık bir toplantıda, Anayasa ile ilgili görüşlerini serbestçe açıklayabilmişlerdi.

Onun için, 65 sayılı Karar, olsa olsa, 52 sayılı Kararın uygulanmasındaki eşitsizlikleri bir ölçüde "yasal"laştırmış olmaktadır. "Bir ölçüde" diyoruz çünkü, örneğin, sözünü ettiğimiz küçük partinin Genel Başkanına tanınan ayrıcalık 65 sayılı Kararla bile yasallaştırılmış değildir.

Bir askerî yönetim döneminde temel hukuk kurallarına aykırı bazı yasal düzenlemeleri "doğal" veya "kaçınılmaz" sayanlar bulunduğunu biliyoruz. Ama yasaların uygulanmasında eşitsizliklere

yer verilmesi, bazı kimselere ayrıcalık tanınması, yasalara uyma yükümlülüğünden bağışıklık tanınması, hiçbir koşul altında "doğal" sayılmasına gerektir.

Asıl amaç kimi veya kimleri susturmaksa, onları adlarıyla beirleyen bir yasa çıkarılması, yasaların uygulanmasında ayırım gözetmekten, eşitliğe aykırı davranmaktan daha az sakıncalı olurdu.

ARAYIŞ'ın yukarıda değindiğimiz 48. sayısındaki yazıda da belirtildiği gibi, 52 sayılı Kararın asıl amacının Cumhuriyet Halk Partisi eski Genel Başkanı ile bu Partinin yöneticilerini susturmak olduğu, 52 sayılı Kararın uygulanışındaki eşitsizliklerle ortaya çıkmıştı. 65 sayılı Karar ise, bu amacı daha çok belirginleştirdiği gibi, onun ötesinde, Demokratik Sol hareketi bölerek güçsüzlendirme amacı da güdüldüğü izlenimini vermektedir.

Aslında, Cumhuriyet Halk Partililerin, Anayasa konusunda, birbirinden çok değişik görüşler belirtmeleri beklenemez. Ne var ki Cumhuriyet Halk Partililerden bazılarının görüş açıklama olanağı tanınıp bazılarının bu olanak esirgenmekle, bu Partinin üyeleri arasında, görüşlerine itibar edilenler ve edilmeyenler ayrımı yapılmış olacaktır. Bu ayırım fiilen zaten yapılmakta idi; bundan böyle resmen de yapılacaktır. Üstelik de bu ayırım, Anayasa Komisyonu Başkanı aracılığıyla yapılacaktır.

Öylelikle, Cumhuriyet Halk Partili politikacılardan hangilerinin Anayasa konusunda görüş belirtmeye mezun olduklarını hangilerinin mezun olmadıklarını belirleme yetkisi, bu Partiye karşıt bir siyasal doğrultuda olduğu bilinen bir kimseye tanınmış olmaktadır. Çünkü, Danışma Meclisi Anayasa Komisyonunun Başkanı, bilimsel saygınlığı olan bir kimse olmakla birlikte, CHP'ye karşıt doğrultuda bir vakfın yöneticileri ve yine CHP'ye karşıt doğrultuda bir gazetenin yazarları arasındadır.

Bu da, Anayasa Komisyonu huzuruna çağırılmaları uygun görülecek CHP'lileri çok zor durumda bırakacaktır.

Bu çağrıya uymasalar bir görevden kaçmış gibi görüneceklerdir; uysalar, karşıt görüşlü bir kimse aracılığıyla CHP'liler arasında ayırım yapılmasına fırsat vermiş olacaklardır.

Yine, bu çağrıya uyarılarsa, genel olarak kamuoyu önünde, özellikle de kendi partilerinin gözünde belli siyasal mevkilere, demokratik yollardan değil de, bugünkü yönetimin kayırmasıyla ve karşıt görüşlü bir kimsenin aracılığıyla gelmeye uğraşmış gibi veya o yönde bir desteği kabul etmiş gibi görüneceklerdir. Kendilerinin öyle bir niyeti olmasa bile kamuoyunda bu izlenim kendiliğinden oluşacaktır.

Benzer bir yöntem, 12 Mart döneminde de -yine özellikle Cumhuriyet Halk Partisi için- denenmişti, bazı CHP'liler kayırılıp bazıları saf dışı bırakılarak, Demokratik Sol hareket bölünmek, CHP içinde yapay kadrolaşmalar yaratılmak veya, her partide her zaman değişik ölçülerde görülebilen hizipçilikler, CHP içinde, dışardan, resmî kayırmalarla ve ayrımlarla körüklenmek istenmişti. Fakat bu yöntem geri tepmişti ve, olağanüstü dönemde kayırılanlar, olağan döneme döndüğünde, demokratik siyasal yaşamdaki tüm şanslarını yitirmişlerdi.

Gerçi bu kez 12 Mart dönemindekinden daha ileri gidilip, resmî himaye ve destekle kayırılan bazı politikacıların gelecekteki "şans" ları demokrasi dışı yollardan güvence altına alınabilir. Fakat eğer yakın gelecekteki siyasal yaşamın kadroları, bir tür "emir ve komuta" düzeni içinde görüş açıklayan, resmî çağrı olursa görüşlerini belirtip olmazsa susmayı içlerine sindirebilen ve bir askerî yönetimin tanıdığı ayrıcalıklarla belli siyasal mevkilere ve kadrolara hazırlanan kimselerden oluşacaksa, kurulacak rejimin "demokratik"liğine pek inandırıcılık kazandırılmış olmayacaktır.

Politikacıları, resmî çağrı olursa konuşan, olmazsa konuşmayan; izin verilirse ülke sorunları üzerinde görüş açıklayıp izin verilmezse susan; yeni siyasal yapının oluşmasına "emir ve komuta" çerçevesinde katkıda bulunan kimseler durumuna düşürmek, iç ve dış kamuoyu önünde onları küçülteceği gibi, kurulacak rejimi de şimdiden gölge altında bırakır.

Bazı "akıllı uslu" çevrelerin tavsiyeleri, politikacıları ve kurulacak rejimi büsbütün gölge altında bırakabilecek niteliktedir. Bu çevreler, görüşlerini açıklama özgürlüğünden yoksun tutulanlara,

- Üzülmeyin, siz de görüşleri sorulan arkadaşlarınız aracılığıyla düşüncelerinizi ilgililere ulaştırıverirsiniz !, diye öğüt vererek büsbütün küçültücü yollar göstermektedirler.

Bazı yazarlarsa, makalelerinde fıkralarında, 52 sayılı Kararın yasakladığı türden açıklamalar yapabilmenin şifreli yollarını salık vermektedirler.

Bazıları da, görüş açıklaması yasaklanan kimselerin görüşlerini, bir takım imalı veya "telefonlu" yöntemlerle kamuoyuna duyurmak için çırpınmaktadırlar.

Bu tür "hile-i şer'iyeye" lerle, bu tür "hile-şer'iyeye" leri teşvik etmekle, ülkede sağlıklı bir siyasal yaşam oluşturulamaz; kurulacak siyasal rejime ve o rejimde görev alacak siyaset adamlarına saygınlık kazandırılmaz.

Kısacası, 65 sayılı Kararla, eğer demokrasiye doğru bir adım atıldığı izleniminin yaratılacağı umuluyorsa, bu bir yanılgıdır.

Demokrasi yolunda gerçekten olumlu bir adım atılmış sayılabilmesi için, 52 sayılı Kararın uygulamadaki eşitsizliklerine bir ölçüde "yasal"lık görüntüsü veren, fakat o arada hukukun temel ilkelerine ters düşen ve geleceğin siyasal yaşamıyla siyasal kadrolarına da şimdiden gölge düşüren, üstelik de "hile-i şer'iyeye" yi teşvik eden bir takım "yasal" düzenlemeler denemek yerine, 52 sayılı Karar herkes için ve tümüyle yürürlükten kaldırılmalıdır.

Zaten kaç kişiye uygulanıyor ki bu 52 sayılı Karar?.. Eğer kurulmak istenen rejim, o birkaç kişinin konuşup yazmasıyla çözümlenip dağılıverecek kadar zayıf nahif bir rejim ise, öyle bir rejim zaten kalıcı olamaz, geleceğin nereden ne ölçüde eseceği belli olmayan rüzgârlarına dayanamaz. •

OLAYLARIN YORUMU

Haig'in gazeteciliği

SURİYE'de ne olup bitiyor? Gelen haberler doğruysa Suriye'de Hafız Esad Hükümeti ciddi bir bunalım geçiriyor. Başkent Şam'ın 200 km yakınındaki küçük Hama kenti Esad'a karşı bir ayaklanmanın merkezi oldu.

Suriye'deki karışıklıkların habercilik açısından ilginç bir yanı var. Olaylar dünyaya Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığı tarafından duyuruldu. Bu arada gazeteciler şu soruyu da soruyorlar: "Hama'da olaylar ayın ikisinde başladığı halde, ABD Hükümeti bunları dünyaya duyurmak için neden 10 Şubat'a kadar bekledi?"

Amerikan Hükümetinin gazetecilik görevinin yüklenmesini garip karşılayan gazeteler bu davranışın nedenini de araştırıyorlar.

Suriye'de ciddi bazı gelişmelerin bulunduğu yavaş yavaş belirginlik kazanıyor. Her ne kadar gazeteciler bölgeye girip buradan kesin haberler ilet-

meğe başlamadılarsa da çeşitli yollardan gelen bilgiler, Müslüman Kardeşler örgütü yanlılarının önceden beri güçlü oldukları bu kentte, denetimi bir süre eline geçirdiğini gösteriyor.

Bu arada önemli bir gelişme de bazı güvenlik güçlerinin Müslüman Kardeşler saflarına geçmesi. Bilindiği gibi, Baas rejimi azınlıkta bulunmasına karşın, güvenlik güçleri ve yarı-resmi güvenlik güçlerinin bağlılığı ile yönetimi elinde tutuyor. Şimdi bunlardan bir kısmında belli bir çözülme görülmesi, Esad Hükümetinin belki ilk kez ciddi bir muhalefetle karşı karşıya bulunduğunu gösteriyor.

Baas Rejiminin karşısında şimdilik en örgütlü güç olarak Müslüman Kardeşler görülüyor. Bölgede giderek daha büyük bir yalnızlığa itilmesi, Irak'la arasındaki gerginliğin sürmesi ve Lübnan'daki Suriye Birliklerinin giderek bir işgal gücü görünümünü kazanması bu yalnızlığı artırıyor.

Bunlara karşı Müslüman Kardeş-

ler Örgütünün elinde önemli kozların bulunduğu söylenebilir mi? Müslüman Kardeşler Örgütü Baas yönetimine karşı bir süreden beri kör bir teröre dayalı bir mücadele yöntemi seçti.

Ancak Humeyni hareketiyle olan benzerliği, öteki Müslüman ülkelerinin bu örgüte karşı mesafeli durmasına yol açıyor. Bir çok Arap ülkesinin bölgede ikinci bir Humeyni hareketine neden olabilecek böyle bir girişime, en azından kolaylık sağlamaktan kaçındığı biliniyor.

Öte yandan Esad Rejiminin yalnızlığı da Suriye'nin Sovyetler Birliği'ne daha da yakınlaşmasına yol açıyor. Suriye Hükümeti önceleri yalanladığı olayları daha sonra kabul etmek zorunda kaldı. Ancak bunların "polis operasyonlarından" ibaret olduğunu açıkladı. ne varki bölgeden gelen haberler, Hama olaylarının böyle küçük sıfatlarla geçiştirilemeyeceğini gösteriyor.

KTFD YEDİ YAŞINDA

GEÇTİĞİMİZ hafta, Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin yedinci kuruluş yıldönümü kutlandı. Bu yedi yıl, Kıbrıs Türk toplumunun başarılı sınav verdiği bir dönem olmuştur. Ancak, hemen akla gelen bazı önemli sorunlar da var. KTFD'nin kuruluş yıldönümünün Kıbrıs'ta hakça bir çözüme varılması ve Kıbrıs Türk toplumunun hak ettiği huzur ve gelişme ortamına

kavuşması yolunda anlamlı bir dönemeç olmasını umduğumuzu belirterek, sorunlara da değinelim.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, KTFD'de demokrasinin yaşatılmasının yaşamsal önemi vardır. Kıbrıs Türk toplumu, kendisini yönetebilecek, demokrasi karşıtı unsurları içinde barındırmayacak erginliktedir. Bunun, dost

düşmana birkez daha gösterilmesi, kanıtlanması gerekmektedir. Bunun için, dışarıdan hiçbir müdahaleye gerek duyulmadan, KTFD'deki hükümet sorununun aşılması gerekiyor.

KTFD'nin aşması gereken başka sorunlar da var. Öncelikle, KTFD'nin iktisadi sorunlarının çözülmesi için çaba gösterilmesi gerekli. Elbette yolsuzluğa prim verdiği, toplumun genel yararına aykırı biçimde kişilere ayrıcalık sağladığı söylenen uygulamalar, Kıbrıs Türk toplumunun özlediği bir iktisadi yapıyı yaratamaz. Bu konuda KTFD sorumlularına önemli görevler düşmektedir. Toplumda derin izler bırakan, güvensizlik yaratan yolsuzluk iddialarının biran önce etkinlikle üstüne gidilmelidir.

Unutulmaması gereken bir başka nokta da şu: Toplum yapısına, özlemlerine uygun, özgün iktisadi çözümler hayata geçirilmeli ve başka yerlerde "denenmiş", toplumsal yaralara yol açmış "model"leri, KTFD'ye ithal etmekten kaçınılmalıdır.

KTFD'nin 7'nci kuruluş yıldönümü gecesinden

ÖĞRETMENİN ÖZLÜK HAKKI

TÖYAK Yasa Tasarısının Başbakanlıktan geri çevrildiğini yazdı gazeteler. Tasarı öğretmen dayanışmasını örgütlemeye yönelikti; ilgililer, böyle söylemişlerdi. Tasarı geri çevrildiğine göre TÖYAK (Türkiye Öğretmenler Yardımlaşma Kurumu) kurulamayacak demektir.

Öte yandan Milli Eğitim Bakanlığı bu ders yılı ilk yarısının başarılı geçtiğini belirtiyordu. Fakat başarı ölçütlerinin neler olduğunu bildirmemişti. O nedenle yargının geçerliliğini kestiremiyoruz. Ama kuruluşun en yetkilisinin yargısına da durup dururken itiraz etmeyi düşünmüyoruz. Varsayıyoruz ki, bu ders yılının ilk yarısında öğrenciler yeterli, yararlı eğitim öğretim ortamı bulmuşlardır. Öğretmenlerin çalışması doyurucu olmuştur. Okul aile işbirliğinin sağlıklı örnekleri sergilenmiştir.

Bakanlık merkez örgütünün var sayılan bu başarıya katkısı ne düzeyde olmuştur?

Bakanlık merkez örgütünün aldığı kararlara bu gözle baktık.

Son günlerin kamuya yansıyan haberleri ve kararlar şunlar:

Yabancı dilde öğretime ağırlık verileceği, bu yolda çalışmalar yapıldığı, bakanlığın öğretmen yetiştiren kurumları üniversiteye bağlama ko-

nusunda karar veremediği, ilçelerde Milli Eğitim Müdürlüğü kurulacağı, Bölge Milli Eğitim Müdürlüğü kuruluşundan vazgeçildi...

Bunların hiç biri eğitimin özülüyle ilgili kararlar değildi. O nedenle ne başarıda, ne de başarısızlıkla ölçü alınabilirdi.

Öğretmenler ne diyor bu konuda diye meslek dergilerine baktık. Öğretmen Dünyası'nda gördüğümüz aşağıdaki fıkradan sonra başarı ölçütü aramaktan vazgeçtik.

Fıkırayı özgün biçimiyle sunuyoruz.

Töyakçıların bilgilerine...

Ankara'da bir büroda birkaç kişi bir araya gelmiştir. Hazır bulunanlardan bir köylü, tanıştırdığı kişinin öğretmen olduğu söylenince "Vaçay!" diyor, "Acıdım!" Niçin acıdığı sorulunca: "Bizim köyün öğretmenini düşündüm" diyor. "Geçinmek için neler çektiğini biz biliyoruz..."

Karadeniz köylülerinden birinde, iftar yemeğinde köylüler, fitreyi kime vereceklerini tartışıyorlar. Sonunda öğretmenlere vermenin en doğru iş olacağını kararlaştırıyorlar...

öğretmen
dünyası

SILAHLANMA YARIŞI AÇLIK VE ENFLASYON

GİTİDE hızlanmakta olan silahlanma yarışı bir yandan dünya barışını ve insanlığın geleceğini tehdit ederken, bir yandan da dünyada müzminleşen enflasyonun ve gelişme sürecindeki kimi ülkelerde milyonlarca insanın açlıktan, yokluktan, hastalıktan kırılmasının da başlıca nedenlerinden birini oluşturuyor.

Günümüz dünyasında askeri amaçlarla yapılan harcamalar yılda 500 milyar doları geçiyor. Söz konusu harcamaların, bugünkü artış hızıyla bu yüzyılın sonunda trilyonlarla ifade edileceği anlaşılıyor. Bu rakamın büyüklüğü, söz konusu harcamalar başka alanlarda yapılırsa idi neler yapılabilirdi, şeklindeki bir karşılaştırma ile daha iyi anlaşılıyor. Örneğin askeri harcamaların yuttuğu ekono-

mik kaynakların, dünyada tarımsal üretimin, sanayi üretimin, ulaşımın ve benzeri öteki verimli etkinliklerin geliştirilmesi için ayrılabilen toplam kaynakların yarısına ulaştığı hesap ediliyor. 500 milyar dolar, yıllık kalkınma yardımları toplamının 20 katı ediyor. 500 milyar doların yüzde biri ile, besin açığı olan düşük gelir grubundaki ülkelerin 1990 yılında bu alanda kendilerine yeterli konuma gelmeleri için gereksinme duydukları tarım araçlarının tümü sağlanabiliyor. Askeri harcamaların yarım günlükü, Dünya Sağlık Teşkilatının dünyada sıtmanın kökünü kazmasına yetiyor. Bir tankın parası ile 30.000 çocuk için 1000 derslik yapılabilir.

Böylece, insanları yaşatmak için çok görülen harcamaların, ge-

reğinde onları öldürmek için kullanılacak araçlara gereçlere su gibi harcanması, yalnız dünya barışını, insanlığın geleceğini tehdit etmekle, milyonlarca insanın açlıktan, yoksulluktan kırılmasına yol açmakla kalmıyor, dünya ekonomisine musallat olan enflasyonun da kaynaklarından birini oluşturuyor. Çünkü bu harcamalar nedeniyle yaratılan geliri ve isteme karşı, bu istemi karşılayacak mal ve hizmet üretilmiyor. Böylece dünya ekonomisi sürekli bir istem baskısı altında tutuluyor.

Ne varki askeri harcamaların dünya ekonomisi üzerindeki enflasyonist etkileri ortada iken, tutucu politikacılar, tutucu iktisatçılar, enflasyonun tüm nedenini, ekonomiye devletin müdahalesine, devletin sosyal

OLAYLARIN YORUMU

amaçlı harcamalarına yükliyorlar. Refah devleti kavramını, kişilerin insanca yaşaması için yapılan harcamaları topa tutuyorlar.

Bu çarpık yaklaşımın en son ve en tipik örneğini ABD Yönetimi veriyor. Reagan Yönetiminin hazırladığı 758 milyar dolarlık 1983 Yılı Bütçesinde savunma harcamaları için 258 milyar dolar öngörülüyor. 1982 yılı bütçesine göre 43,7 milyar dolar artırılması öngörülen savunma harcamalarının bütçeye getirdiği ek yükü karşılamak için, sağlık yardımları beslenme yardımları gibi sosyal hizmetleri içeren programlardan 26 milyar dolar dolayında kesinti yapılıyor. Böylece kalkınma sürecindeki yoksul insanlar şöyle dursun, ABD Yönetimi, ülkesindeki yoksul insanlara uzanmış yardım elini bile, silahlanma uğruna geri çekiyor.

1 Tank = 30.000 çocuk için 1000 derslik.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde, insanların daha iyi, daha mutlu yaşamaları için, o arada milyonlarca insanın açlıktan yokluktan kurtarılması için devletlerin yaptığı harcamaları, silahlanma için yapılan har-

camalardan çok daha küçük olan harcamaları, enflasyon nedeni diye gören, ama gereğinde insan öldürmeye yarayan harcamalara alkış tutan anlayışa şaşmamak, insanlık adına buna üzülmemek elden gelmiyor. ●

HA ALİ VELİ, HA VELİ ALİ, NE FARK EDER...

MİLLİYET Gazetesi'nin 17 Şubat 1982 günlü sayısında yayınlanan Maliye Bakanı Kaya Erdem'in Uluslararası Para Fonu (IMF) Başkanına yazdığı 'Niyet Mektubu'na bakılırsa, Erdem'in niyeti kötü. Mektupta, "... Hükümet kısıtlayıcı maliye ve para politikalarına devam edecektir, tasarruf ve borç sahipleri için faiz hadlerini gerçek terimlerle pozitif değerlerde muhafaza edecek ve esnek kur politikalarını sürdürecektir." dendiğine göre, sıkı para, yüksek faiz, sürekli devalüasyon uygulamaları bu yıl da sürdürülecek."

Sürdürülecek de ne olacak, dersiniz; 1981 yılında ne oldu ise onun daha ağırı, daha geniş kapsamlısı olacak. Örneğin 1981 yılında bankerler mi çöktü; bu kez bankalar benzer tehlike ile karşı karşıya kalacak. 1981 yılında dar ve orta gelirli gruplar mı yoksullaştı; bu kez onların biraz üstündeki gelir gruplarındakiler feryadı basacak. 1981 yılında küçük ve orta boy işletmeler mi güç durumda kaldı; 1982 yılında şimdiden başlattıkları gürültüyü biraz daha yükseltecekler. 1981 yılında, şimdi özel kesimden belli şikayet seslerinin yük-

selmesine neden olan tekelleşme eğilimi mi başladı; 1982 yılında bu eğilim daha da güçlenecek ve büyük balıklar artık yalnız küçük balıkları değil, şöyle orta boy, palazlanmış balıkları da yutmağa başlayacaklar. Dışarıdaki bunca artışa karşın büyük stoklar mı birikti; bu yıl yavaşlayacağı tahmin edilen dışarıdaki artış karşısında stoklar daha da artacak. Ekonomide mal sahipliği ile söz sahipliğinin değişmesi biçiminde başlayan yapı değişikliği daha da hızlanacak, büyük holdingler biraz daha mal ve söz sahibi olacaklar.

Bunlar daha da uzatılabilir. Önemli olan 24 Ocak kararlarının etkilerinin sonuçların artık tartışmaya yer vermeyecek biçimde somutlaşmış olmasıdır. Bu kararlar belli çevrelere yarar sağlamak dışında, ekonomiyi küçültmek, halkı yoksullaştırmak, işsizliği arttırmaktan başka bir işe yaramamıştır. Türk toplumunun ödediği böylesine yüksek bir fatura karşısında enflasyonu bir ölçüde yavaşlatmış olması, büyük desteklerle dışarıyı arttırmış olması, bu kararların başarı hanesine değil, Türk halkının özveri hanesine yazılmak gerekir.

O nedenle, Özal'ı ve 24 Ocak

kararlarını koruma görevi yüklenmiş olanların bu kararlar lehine koparmakta oldukları tüm gürültüye karşın, şimdi 24 Ocak kararları geniş bir çevrede tartışma konusudur.

Bunları tartışanlardan bazıları, "söz konusu kararlar sürerse, geriye ekonomi diye bir şey kalmayacak. O nedenle bu kararlardan hemen vazgeçilmelidir." diyorlar.

Kimileri de, "Türk'ün aklı gözündedir. Özal ve 24 Ocak kararları biraz daha kalsın ki, bunun çıkar yolu olmadığı adamakıllı görülsün" diyorlar.

Belki doğru, belki haklı olabilirler ama, aslında bunlar ayrıntılardır. Asıl önemli olan Türk toplumuna verilmesi gereken biçimdir. Yalnız büyük sermayenin mi mutlu ve güçlü olduğu bir toplum yaratmak istiyoruz. Yoksa, köylüsüyle, çiftçisiyle, işçisiyle, küçük ve büyük sermayesiyle, memuruyla, emeklisiyle, özetle herkesin mutlu, müreffeh, özgür ve eşit olduğu, yönetime katıldığı çağdaş bir toplum mu olmak istiyoruz. İşte önce buna karar verilmelidir.

Yoksa ha Ali Veli, ha Veli Ali. Ne fark eder... ●

Her hafta
Demokrasiye
inananlarla...

HAFTANIN

12-18 ŞUBAT
1982

HABER ÖZETLERİ

Devlet Başkanı Evren:

"ERMENİLERDEN GİNA YETLERİN ÖCÜNÜ ALMAYI HIÇ BİR ZAMAN DÜŞÜNMEDİK"

Devlet Başkanı Kenan Evran, Ha hambaşı Davit Aseo ile Ermeni Patriği Şinork Kalustyan Başkanlığında heyetleri ayrı ayrı kabul etti. Evren, Ermeni cemaatini kabul sırasında 'Menfur cinayetlerin öcünü Türkiye'deki Ermeni vatandaşlarımızdan almayı hiç bir zaman düşünmedik.' dedi.

10 Bin yaşlı ve sakat
mahkum af için Evren'e
başvurdu

Evren Türkiye'de bulunan dini azınlıkların hürriyetlerinin ve haklarının verilmemesi baskı altında tutulduğu hakkında kararlar alan bazı dostlarımızı hatırlatarak şunları söyledi: 'Buna zatalininin tepkisini gazetelerden okudum. Türklerin tarih boyunca toprakları üzerinde yaşayanlara ayrıcalık tanımadığı tarih kitaplarında yazılıdır.'

Devlet Başkanı'nun 10 bin dolayında olduğu öğrenildi. Yetkililer bunlardan 3 ile 5 bininin isteğinin kabul edilmesinin beklemediklerini belirttiler.

İspanya'nın
NATO'yu

alınması tartışmalara yol açtı

İspanya'nın NATO üyeliğine girişine dair protokolün uygun bulunduğu dair kanun tasarısı Danışma Meclisinde tartışmaları sonucu kabul edildi.

Görüşmeler sırasında bazı üyeler İspanya'nın Türkiye'ye karşı tavırlar aldığını bildirerek kanun tasarısının askıya alınmasını isteyenler İspanya'nın tutumunu eleştirdi...

Yeni Anayasa ile ilgili olarak

DERNEKLER VE ESKİ SİYASİ PARTİ YÖNETİCİLERİ GÖRÜŞLERİNİ BİLDİREMEYECEK

MGK, yeni Anayasa düzenine dair görüş bildirmenin esaslarını açıkladı.

Bu esasa göre siyasi faaliyetlerde bulunmaları yasaklanmış olan dernekler, tüzel kişiler ve topluluklar hiç bir şekilde yeni anayasa hakkında görüşlerini açıklayamayacaklar. Ayrıca feshedilmiş bulunan siyasi partilerin genel başkanları, genel başkan yardımcılarını veya vekilleri ile genel sekreterleri ve yardımcıları, genel yönetim kurulu üyeleri olan kişilerde yeni anayasa hakkında görüşlerini açıklamayacaklar. Bu sıfatların dışında kalan mensupların Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanlığına sözlü veya yazılı istekte bulunulması halinde yeni anayasa düzenine ilişkin konularda görüşlerini bir siyasi partiyeye atfı yapılmadan kişisel olarak bildirebilecekler.

KISA...KISA...

14 BİN ÖĞRETMENİN
TAYİN
KARARNAMELERİ
BU HAFTA İLLERE
GÖNDERİLECEK

*
MAYA DERGİSİ TOP.
LATILDI.

*
YUNANLILAR GAZETE
Cİ CEM BAŞARI
SINIR DIŞI EDİYOR.

*
POLONYA'DA SIKIYÖ-
NETİM KARŞITI 162
KİŞİ AÇIKLANMAYAN
BİR BİÇİMDE CEZA
LANDIRILDI.

1 Mart 1982'den geçerli olacak

DEVLET MEMURLARI KANUNU DEĞİŞİKLİKLERİ MGK'NCE KABUL EDİLDİ

- * Memur maaşlarında yüzde 25 artış olacak
- * Silahlı Kuvvetlere ilişkin gösterge topluları da yasaya göre yeniden düzenlendi

MGK tarafından 12.2.1982 tarihinde kabul edilen ve 15 Şubat 1982 günlü Resmi Gazete'de yayınlanan memur, asker, üniversite personeli ve emeklilerin aylıklarını artıran yasa tasarısı, 1 Mart 1982 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe girecek.

Yasaya göre devlet memurlarının aylıklarında ortalama yüzde 25 oranında artış olacaktır.

Öte yandan Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay Başkanları ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Danıştay Başsavcısına aylıklarında yapılan değişikliklerin dışında yüzde 10 oranında bir makam tazminatı ödenecek. Yasaya göre yüzde 25 artışın yanında bazı meslek gruplarına özellikle, doktorlar, mühendisler genel deyimle teknik hizmetler ve sağlık hizmetleri personeline gösterge dışında ek olarak sağlandı.

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Yasası'nın mali hükümlerini değiştiren yasa ile de bu kişilerin gösterge tabloları yeniden düzenlendi. Üniversitelerde sözleşmeli olarak çalıştırılacak yabancı uyruklu öğretim görevilerine ise ödenecek ücret Bakanlar Kurulunca belirlenecek esaslar dahilinde 'YÖK' tarafından saptanacaktır. Emeklilerin gösterge tabloları da bu yasa ile yeniden düzenlendi.

Yeni düzenlemelerin bütçeye 90-95 milyarlık bir yük getireceği belirtilmiştir.

SİDE'NİN ÜZGÜN HALKI

"EVİMİZİ YIKACAĞINIZA ÜZERİMİZE GAZ

DÖKÜP YAKIN"

Anatolya'nın tarihi Side antik kenti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından kamulaştırılmaya başlandı. Yıllardan beri pansiyonculuk yaparak geçinen köy halkı evlerinden çıkartılarak başka yerlere yerleştirilecek ve 98 antik yapının dışında 315 konutta yıkılacak. Yıkılan konuların yerine 1979 senesinde uygulamaya konan 'Büyük Side Projesi' ne göre bölgede 12 bin yataklı tesisler kurulacak. Side halkı ise 'bizi evimizden edeceğinize üzerimize gaz döküp yakın' dediler. Side muhtarları ise 'Side, Aspendos ve Perge'ye benzetilmek isteniyor. Buraya gelecek turistler tarihi yerlerimizi görür ve beş kuruş döviz bırakmadan geri giderler. Bizler yıkıma karşıyız, geçimini pansiyonculukla sağlayan 1600 nüfuslu Side halkı yokluğa terk edilecektir' dedi.

Türkmen: "İsrail konusundaki oylama için üzgünüz"

Türkmen 'Birleşmiş Milletler'de İsrail ile ilgili oylama olumlu oy veremediğimiz için üzgünüz' dedi.

Çekimser oy kullanma ile ilgili bir soruyu yanıtlayan Türkmen 'Bizim BM'deki temel istikametimiz mümkün olduğu kadar daima Arapları desteklemektir. Bu görüşümüzde bir değişiklik yoktur. Karar tasarısı madde oylansaydı bir çok maddelerine olumlu oy kullanacaktık.

Dış politikamızın hassas dengeleri bakımından bizim için zorluk arzeden bazı noktalarını gördük, bu nedenle oylamada çekimsek kaldık' dedi.

SUIKAŞTIN İKİNCİ ADAMI

ÖMER AY YAKALANDI

Ağca'nın Papa'ya suikast girişimi sırasında yanında bulunan sağ eylemci Ömer Ay yakalandı.

Hamburg Savcılığı: "Bize iletilen bilgilere göre hakkında geçici tutuklama kararı bulunan Türk vatandaşı Ömer Ay, Türkiye'de ölümlü biten soygun olayına karışmış Papa'ya suikast anında Ağca'ya yardımcı olmuştur. Soruşturma sona erinceye kadar tutuklanın idadesi söz konusu olamaz." diye açıklama yapmıştır.

TÜRKİYE GÜBRE DIŞSATIMI YAPACAK

Türkiye'nin 400 bin ton kök gübresi fazlalığının bulunduğu açıklandı.

Stok fazlası TSPD gübresinin dışsatımının yapılmasının düşünüldüğü öğrenildi. Gübre dışsatımı yapılması halinde, ileride iki kat fazlası fiyatla dış alımının yapılması zorunda kalacağını açıklayan BAGFAŞ Gübre Fabrikası Yönetim Kurulu Başkanı Recep Gencer, gübre kullanımının teşvik edilmesini gerektiğini söyledi.

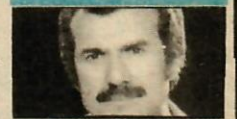
BANKER ALACAKLILARI ÖRGÜTÜ

Çeşitli illerdeki 'Bankerzede' komitelerinin sayısı 40'ı, üye sayısı 250.000'i aştı.

Örgüt, bankerlik sisteminin çökmesi sonucu madur kalan vatandaşların, haklarını korumak için dayanışma içine girmesi, ortak hareket etmelerini sağlayacak.

KURTAJ TASARISI BAKANLIĞA İADE EDİLDİ

Kürtaj Yasa Tasarısı Bakanlar Kurulunca eksikliklerinin tamamlanması için Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na geri gönderildi.

EMEKLİ VALİLER

Çıkarılan Erken Emeklilik Yasası çerçevesinde 20 hizmet yılını doldurmuş bulunan 33 merkez valisinin re'sen emekliye sevk edildiği öğrenildi.

Emekliye sevk edilen merkez valileri arasında Mülkiyeliler Birliği Başkanlığı revinde olan Güngör Aydımda emekliye sevk edilmiştir.

Enerji dış bağımlılıkları

Türkiye'nin dış ödemeler bilançosunu olumsuz yönde en çok etkileyen, ülke ekonomisinin gelişmesini sınırlandıran sorunların başta gelenlerinin ENERJİ olduğu kuşkusuz. Plansız politikalarla, enerji sektörü dört bir yanından dış bağımlılığa itelenmiş durumda. "Kaynak Dış Bağımlılığı", "Teknolojik Dış Bağımlılık", "Ekonomik Dış Bağımlılık" ve "Yönetimsel Dış Bağımlılık" birbiri ardınca sıralanmaktadır. Türkiye'nin enerji dış bağımlılıklarının hızla azaltılması gerekiyor, ama bu yolda adım atılmadığı da bir gerçek. Kaldı ki, Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı rafa kaldırılarak, çarpık Friedman ekonomi modeli uygulandığından bu yana, dış bağımlılıklar pekiştirilmekte.

Sektördeki kaynak dış bağımlılığını, dışalım enerji oluşturmaktadır. Yerli enerji üretiminin yetersizliği, enerji sunumunda dışalımın payını artırmıştır. Bunun nedeni, ulusal kaynaklarımızın yetersizliği biçiminde gösterilemez. Kaynaklarımız olmasına karşın, bilinen yerli kaynaklardan gerektiği gibi yararlanma itelenmiş, yanlış kaynak kullanımı geliştirilmiştir.

Ülkemizde odun ve tezek de birincil kaynak olarak kullanılmakla birlikte, enerji tüketiminin yüzde 43 kadarı dışalımla karşılanmaktadır. Odun ve tezek bir yana bırakılırsa, geri kalan toplam içinde dışalımın payı yüzde 55'e yükselmektedir. Türkiye, dışarıdan petrol, taşkömürü ve elektrik almaktadır. Ancak, enerji dışalımının yüzde 95'ini petrol oluşturmaktadır.

1982 yılı için Türkiye'nin petrol

istemi, 20 milyon 570 bin ton düzeyindedir. Yerli petrol üretiminin iki milyon 500 bin tonu aşamayacağı varsayılırsa, istemi yanıtlamak için 18 milyon ton petrol dışalımına gerekmedir. İstem baskı altında tutularak, en çok 16 milyon ton petrol dışalmıyla yetinileceği de kestirilebilir. Bu dışalımın faturasına gelince, petrolün bir milyon tonun yedi milyon varile eş değer olduğu varsayılırsa ve dünya petrol fiyatları da varil başına 34 dolarda kalırsa petrol dış alımına 3 milyar 808 milyon dolar ödemek gerekecektir. En iyi koşulda bile bu FATURA, Türkiye'nin dış gelirlerinin üçte ikisini silecektir. Öte yandan Friedmancı ekonomik baskı modelinde, petrol faturasının iki katı aşkın büyüklükte iç piyasaya ve Türk halkına yansıtılacağı kuşkusuzdur.

Bu bağımlılıktan olabildiğince soyutlanmak için, yapılması gereken genel enerji planlaması kapsamında, yerli kaynaklarımızın kullanımı geliştirilmelidir. Yeni bir enerji üretim ve tüketim modeli oluşturulmalıdır. Planlı enerji üretiminin yansısı, enerji tüketimi de planlı sürece sokulmadıkça, dışalım katlanarak artacaktır.

Sektörde kullanılan makinaların, araçların ve gereçlerin, kısacası enerji donanımlarının gerektiği gibi yurt içinde yapılamayıp, çok büyük bülütüsünün dışarıdan getirilmesi, teknolojik dış bağımlılığı oluşturmaktadır. Kaldı ki, projeler ve çeşitli teknik hizmetler bile yabancılara yaptırılmaktadır. Sonuçta enerji işletmeleri de, anahtar teslimi yöntemiyle yabancı kuruluşlara ve çokuluslu tekellere kurdurulmaktadır.

Türkiye'nin önemli yerli mühendislik gücüne, yetişkin teknik kadro ve işgücü varlığına, küçümsenemeyecek makina ve donanım yapım olanaklarına karşın; dışarıdan makina ve ekipman biçimde içerilmiş paket teknoloji getirilmesi, paketler açılmayarak ülkemizde yapılabilecek olanın da dışarıdan alınması, teknolojik dış bağımlılığın azalmadan sürmesine neden olmaktadır. Yanlış personel ve işgücü kullanım politikasıyla, beyin ve yetişkin deneyimli emek savurganlığı da, teknolojik dış bağımlılık çemberinin yirtilmesini engellemektedir.

Teknolojik dış bağımlılıktan soyutlanabilmek için, ilgili devlet kuruluşları proje yapabilecek bünyeye kavuşturulmalı, devletçi tutumla da "enerji makinaları endüstrisi" oluştur-

DURAN KAMU YATIRIMLARI VE NÜKLEER SANTRAL

TÜRKİYE ekonomisinin 1982-1985 yılları arasında göstereceği gelişmelere ilişkin öngörüler ve projeksiyonlar, kamu yatırım harcamalarının gerçek değerinin aynı kalacağını gösteriyor. Böylece, ekonominin geleceği özel yatırımlara bırakılıyor. 1982/1985 dönemi için yıllık kamu yatırımları, 1981 fiyatlarıyla 903.5 milyar TL. düzeyinde sabit kalacak. Bu yatırımın enerjiye ayrılan bölüntüsü ise, yalnızca 159.1 milyar TL.

Özel sektör yatırımlarına gelince, yine 1981 fiyatlarıyla 1982 yılında 421.3 milyar TL. olan toplam özel yatırımın, 1985 yılında 601.8 milyar TL. ya yükselmesi isteniyor. Özel sektörün enerji yatırımları ise 5.5 milyar TL'dan 9.6 milyar TL. ya çıkabilecek.

Kısacası, enerji üretimi devletin üstlendiği pahalı bir görev olarak sürececek, ama bundan en çok yararlanan yine özel sektör sanayi kesimi olacak. Çünkü, özel sektör sanayi yatırımlarının 1982 yılındaki 125.6 milyar TL.'dan, 220.3 milyar TL.'ya yükselmesi öngörülüyor.

Özel sektörün köklü sanayileşme yerine, montaj sanayine, gazoz, jilet, makarna, jilet, deterjan, naylon çorap üretimi gibi tüketim malları sanayine öncelik tanıdığı da unutulmamalı. Televizyon reklamları,

ri, özel sektörün sanayi çabalarını halka açıkça göstermekte. Bu gösteride "gözlüğü" gerçekleri örtmemekte.

Kamu sektörünün diğer yatırımları gibi, enerji yatırımları da aynı düzeyi koruyacak demek, yapımına başlanılan, ama bazı paketleri ihale edilemeyen elektrik santrallerinin yapımındaki gecikmeler sürecektir. Öz kaynaklarımız suya ve linyite dayalı santrallerin yapımındaki gecikmeler süredursun. Devlet Bakanı Nimet Özdaş'ın açıkladığına göre, Batı Alman Kraftwerk Union (KWU) firmalar grubu ile 400 megavatlık nükleer santral için sıcak ilişkiler başlamış bulunuyor. Aktörleri de değişmez nükleer enerji uzmanları.

Oysa, yapılması gereken başlanılan santralleri bitirmek.

Yoksa, dış bağımlılıktan başka yatırım savurganlığı getirecek nükleer santral yapımına girişmek değil. Bu ne ülke ekonomisine, ne de enerji alt yapısı geliştirilirken, hizmet götürülmek istenen sanayi kesiminin yararına olmaz.

Bu nedenle sayın Özdaş'a, ARAYIŞ'ın 14'üncü ve 50'nci sayılarını okumasını sahk ediyoruz. Belki, nükleer santral tuzağına düşmekten sakınılabilir diye...

rulmalı ve geliştirilmelidir. Bu amaçla devlet - halk sektörü ortaklıkları kurulabilir. Ancak bu endüstri dalı, gereksiz dışa bağımlı ve montaja dayalı olmamalıdır. Kısa adı TEMSAN olan Türkiye Elektromekanik Sanayi A.Ş.'nin, bu konuda gereken ön adım olduğu bile söylenemez. Enerji makineleri endüstrisinin çıktıkları çok daha çeşitli olacaktır. Konu yeni bir düzenlemeyle ve personel sorunu çözümlenerek ele alınmalıdır.

Sektörün kaynak ve teknolojik dış bağımlılıkları, ekonomik dış bağımlılığın da nedenidirler. Bu açıkça, yabancı kredi ve döviz bağımlılığı olarak tanımlanabilir. Friedmancıların enerji sektörünü olabildiğince yabancı sermaye yatırımlarına açma çabaları da, yeni ekonomik dış bağımlılıklar o-

luşturma girişimidir. Birbirini pekiştiren ekonomik ve teknolojik dış bağımlılıklar kısılacında, döviz yokluğundan ya da kredi bulunamayışından projeler gerçekleşemeyince, enerji dışalımını tırmanışa geçerek, kısır döngüye girilmektedir.

Enerji yatırımlarındaki döviz bağımlılığı, maliyetin ortalama yüzde 60'ı kadardır. Ancak, tesislerin özelliklerine göre küçük ya da büyük olabilmektedir. Örneğin, Türkiye'nin en büyük linyit termik santrali olacak Afşin Elbistan A projesinin döviz bağımlılığı yüzde 72 iken, Karakaya Baraj ve Hidroelektrik Santralinde yüzde 50, kömür üretim tesislerinde yüzde 40, karada yapılan petrol sondajlarında yüzde 20, denizde yapılan petrol sondajlarında yüzde 80 kadar-

dır. Yabancı finansman kaynakları, özellikle yeni işletmelerin kurulması için borç verirken projeyi yabancı kuruluşların hazırlamalarını ve gerçekleştirmelerini istemektedirler. Öte yandan, Türkiye'nin ekonomik darboğazını bilen çokuluslu tekellerin öne sürdükleri zor koşullar, makina ve ekipman sağlanmasını güçleştirmektedir. Böylece yatırımlar gecikirken, enflasyonun yanısıra devalüasyonla yapımların maliyetleri artmaktadır. Planlı dönem içerisinde bile ülkemizde kurulan her işletmenin, gelişmiş ülkelere oranla iki kat pahalıya mal olduğu görülmektedir. Friedman ekonomisi dönemi, pahalılığı daha da artırmıştır.

Ekonomik dış bağımlılık, peşi sıra yönetsel dış etki getirir. Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF) reçeteleri ve karışmaları buna örnektirler. Bugün Türkiye'nin genel enerji planlamasının yapılması, Dünya Bankası'nın gündemindedir. Yabancı uzmanlarca eğitilen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı uzmanları, Dünya Bankası'nın istemleri doğrultusunda master plan yapma çabasındadırlar. Bu plan, endüstrileşmenin geleceğini etkileyecektir. Öte yandan sağlanan dış kredilerin işlerlik kazanması da, iç politik gelişmelere bağlı olmaktadır. Bu ortamda, "biz o yardımlara muhtaç değiliz" demek de sorunu çözememekte, enerji açmazı giderek büyümektedir.

Ekonomik dış bağımlılıktan kaynaklanan yönetsel dış etkiden başka, önemli yönetsel dış bağımlılık, Uluslararası Enerji Ajansı ilişkisidir. Amerika'nın güdümündeki bu örgüt, gelişmiş kapitalist ülkeler yararına enerji birliği oluşturmayı amaçlamıştır. Üye ülkelerin enerji plan ve programları, uygulanmadan önce Ajans'da incelenmekte ve yönlendirilmektedir. Ayrıca her üye devlet, kendi enerji kaynaklarını öteki üye devletlerin yatırımlarına açık tutmak zorundadır.

Kuruluşundan bu yana Türkiye'nin Ajans ilişkisi sürmektedir, ama Türkiye'nin Ajans üyeliği yasal boyutlarına oturtularak kesinleştirilmiş değildir. 1978/1979 döneminde yeniden değerlendirilmek üzere dondurulan bu ilişki, 1980'den beri üstü kapalı sürdürülüyor. Oysa, "bu üyelik Türkiye'ye ne kazandırıyor, ne kaybettiriyor" sorusunun yanıtı ortalarda yok. Yedi yılı aşkın uygulamaya bakarak, bu soru resmen yanıtlanabilmeli. ●

ÖRNEKLERLE ELEKTRİK SEKTÖRÜNDE DİŞ KREDİ AÇIKLARI

AFŞİN ELBİSTAN TERMİK SANTRALI:

Dünya Bankası liderliğindeki konsorsiyumdan ve Eximbank'dan sağlanmak istenen kredilere, 1978/1979 döneminde işlerlik kazandırılmıştı. Eximbank kredisi Temmuz 1981'de bitmiştir. Ancak, tesis geciktirildiğinden proje tutarı artmıştır. Buna karşın ek kredi de sağlanamamıştır. Projenin halen 137 milyon dolar dış kredi açığı vardır.

ÇAYIRHAN TERMİK SANTRALI:

1978 yılında bu santral için Avusturya kredisine işlerlik kazandırılmıştı. Aynı yıl Japon kredisi için başlatılan girişimler de, sonraki yıllarda sonuçlanmıştır. Santralin kontrol ve kumanda teçhizatı paketi, bir Alman firmasına Ekim 1980'de ihale edilmiştir, ama henüz 16 milyon marklık Alman kredisi yürürlüğe girmemiştir.

KANGAL TERMİK SANTRALI:

Bu santral için Macar kredisine 1978 yılında işlerlik kazandırılmıştır. Japon kredisi için de girişimler başlatılmıştır. Çayırhan gibi, kontrol kumanda teçhizatı paket olarak Ekim 1980'de Alman firmasına ihale edilmişse de, henüz kredisi sağlanamamıştır. Ayrıca, çeşitli elektrik donanımı ve kömür çırkarma tesisleri için 1980-1981 yıllarında Fransızlarla anlaşılmıştır, ama kredilerine işlerlik kazandırılmamıştır.

ORHANELİ TERMİK SANTRALI:

Temeli 13, Mayıs 1979'da atılan bu santral için, Sovyetlerle 53 milyon dolarlık kredi anlaşması Haziran 1979'da yapılmıştır. Santralin kazanı dışındaki tüm teçhizatı Sovyetler Birliği'nce sağlanacaktır. 1980/1981 yıllarında kazan ve su tasfiye tesisleri için bir Alman ve bir Türk firmasından oluşan konsorsiyuma kredili ihale yapılmışsa da, henüz bu kredi de sağlanamamıştır.

SOMA VE YATAĞAN TERMİK SANTRALLARI TEVSİATI:

Kredili olarak Çekoslovakya ve Polonya firmalarına ihale edilmişlerdir. Ancak, 1981 yılına ait yapılması gereken dış ödemelerin hiç biri yapılamamıştır.

ÇATALAĞZI TERMİK SANTRALI:

Santralin türbin ve jeneratör donanımları Japonlara, boru ve kazan donanımları da Macarlara ihale edilmiştir. Bu santralin kontrol ve kumanda paketi de Almanlara Ekim 1980'de ihale edilmiştir, ama kredi sorunu çözümlenememiştir.

ANAYASA İLKELERİNDE KAVRAM KARMAŞASI

AHMET ERDOĞDU

- Ülke için kendilerini adayan ve ortaya atılıpta hükümlü düşenlerin kahramanlığını Atatürk ve İnönü de görmez misiniz? Onlar Padişahın idam buyruğunu boyunlarında taşıırken düşmanı İzmir sularına gömerek anayurdu ve Türk Ulusu nu kurtaradılar mı? Siyasal hükümler, vatani, toplu:nu düşünmenin ve ulus yararına çalışmalarının cezasını, o dönemlerdeki siyasal ortamın anlayış kıtlığından çekerler.
- Olağanüstü dönemlerde kamu kuruluşlarının ve hele halkoyunu yansıtan tartışmaların, Anayasanın oluşturulmasında kaçınılmaz sayılması gerekir. Çünkü demokratik laik tüze (hukuk) devleti ve tüze üstünlüğünü kuran bir Anayasayı Türk Ulusu beğenecektir.
- Yeni Anayasayı halkın içeriği ne olursa olsun serbest seçime birgün önce gitmek için kabul etmekten başka çare olmadığı kanısıyla oy vereceği düşüncesini tasarlamak bile çok yanlış-
tır.

BASINDA yeni Anayasa'nın hazırlanması konusunda çeşitli haberler çıkıyor. Gözlemler Danışma Meclisi Anayasa Yarkurulu (komisyonu) çalışmalarına yönelmede yoğunluk kazandı. Hergün bir birinin benzeri olmayan haberlerde basında üretiliyor. Sanıyorum bu yöndeki görüşler şu doğrultuda toplanmakta.

İlk önce anayasanın temel ilkelere çatısı saptanacaktır. Bu çatı üzerinden ayrıntılara doğru örgüsü örülecektir. Genel ilkeleri temel öğeleri belirlenecek, ancak ondan sonra bölümleri teker teker vurgulanacak ve bu aşamaya ulaşıldıktan sonra maddelerinin yazımına başlanacaktır. Buradaki yöntem aslında bilimsel bir kitabın yazılmasındaki bir benzeridir. Danışma Meclisi'nin Anayasa Yarkurulu (komisyon) bu çalışma birimlerinin hangi basamağına ulaştığını bilmiyoruz. Bu yarkurulun çeşitli kamu kuruluşlarından Anayasa araştırma (anket) sorularının yanıtlarını beklemenin gevşekliği içinde olduklarına değil bir hazırlık uğraşı güdümünde bulduklarına inanmak gerekir.

ARAŞTIRMALARIN GÜNDEMİ

Danışma Meclisi Anayasa Yarkurulu devletin birçok kurumları ve üniversitelerinden bu konudaki gö-

rüşlerini sordu. Geçenlerde bir gazeteci araştırma (anket) nin yararı yanında "Anayasa ilkelerinin ve kurallarının kamuoyunda yeterince tartışılması sağlanacak mı?" diye soruyordu. Yetkililer bu soruya evet dediler. Bugünler olağanüstü bir dönemin kendi düzenindeki yaklaşımında oluşup yürüyor. Yarın seçim sonu düzenli bir döneme ulaştığımızda artık Anayasa tartışması olmasın, ülke yeni baştan Anayasa tartışmalarıyla dirliğini gönencini yitirmesin.

Bu bildirileri yerinde görürüz. Şu var ki kısır çatışmalarla yasal döneme geçiş süresinin uzamaması gerekir. Konuların dengeli bir biçimde tartışılmasında toplumsal yarar büyüktür.

HALK OYLAMASININ SONUCU TERS DÜŞERSE

Anayasa hazırlandıktan sonra halkın oyuna sunulacaktır. Halkoyu bu Anayasayı beğenmez benimsemezse ne olacaktır? Arayış Dergisinde bu konuyu daha önceden irdelimiz.* (1960 Kurucu Meclisi bu konuyu açıkta bırakmamış hazırladığı Anayasa halkoyunca reddedilirse genel seçime gidileceğini vurgulamıştı. Oysa ne 27/10/1980 günlü 2324 sayılı Anayasa Düzeni Hakkında Yasada, ne de 29/6/1981 günlü 2485 sayılı Kurucu Meclis Hak-

kında Yasada bu konu ile ilgili bir kural konmamıştır. Bir görevli ile görüşen gazetecinin bildirdiğine bakılırsa bu konuda şöyle bir görüş ileri sürülmektedir: "Yeni Anayasayı halk kabul edecektir, reddetmeyecektir, bu kesindir" deniyor. Bu düşüncesinin gerekçesi de şöyle: "Çünkü, Anayasanın kabul edilmesi demek siyasal partiler yasa-sının yapılması ve seçime gidilmesi demektir". Yani, seçmen bu değerlendirmeyi yaparken çabukça yasal düzene geçilmesini düşünerek Anayasaya olumlu oy vereceği kanısı ve önyargısı vurgulanıyor.

Bu düşünce bence çok sakıncalıdır. Nitekim gazeteci de yetkiliden bunun bir baskı olup olmadığını soruvermiş. İlk önce varsayımlarla toplumsal olayların değerlendirilmesi bizi yanılgılara, yanlış sonuçlara sürükleyebilir. Yalnız bir görüş ile Anayasa hangi ilkeleri içerirse içersin hangi doğrultuda düzenlenirse düzenlensin bunu halkın kabul edeceğini ummak ve böylesine bir savda bulunmak son derece sakat ve çürüktür. Kamuoyu araştırmaları sonucu Askeri yönetimden sonra 4 ya da 8 yıl bir diktatörlük düzeni kurulmasını yeğler ve böyle bir Anayasa hazırlamak durumu ortaya çıkarsa halkoyu bu Anayasayı kabul edecek midir?

Hayır, reddedecektir.

Halk demokratik laik özgürlükçü Tüze (hukuk) Devleti istiyor. Tüzenin (hukukun) üstünlüğü ilkesinin özgürlükçü devlet düzeninde egemen olmasını yeğliyor. Seçime birgün önce girebilmek için başka çıkar yol bulunmadığı görüşü ile ve zorunlukla halkın istemediği bir Anayasaya oy vereceğini ummak yanılgıların en kötüsüdür. Demokratik tüze devleti kavramında halk iradesi kutsaldır, yücedir, saygındır ve temel odur. Bu düzende her ne biçimde olursa olsun halk iradesi bir köşeye sıkıştırılmazsa, baskı altına alınmaz, alınması da düşünülemez. Halk iradesine dayanan bir düzen kurulacaksa bu konuların böylesine çarpık bir yöntemde tasarlanması bile Türk Ulusu kavramına ve gerçeklerine aykırı düşer.

Bunun demokrasi dünyasında örneği de yok değil. Fransa'da seçim yoluyla gelmiş toplanmış Fransa Kurucu Meclisi'nin yaptığı Anayasayı Fransız halkı reddetmiştir. Kulaklara Küpe!

SEÇİMLER İÇİN BİR ART DÜŞÜNCE

Geçenlerde bir Danışma Meclisi Üyesi de seçimler konusunda demok-

rasi kavramına yeni bir kuram getirmek istedi.

Neymiş bu kuram?

Temsilciler Meclisine seçilecek yurttaşlar için hiç bir ceza hükümlülüğü olmaması. Sayın üyenin saklamak isteyip de saklamasını beceremediği amacı da ortada. Bu kişi demek ister ki, önemli siyasa adamlarının düşün sahibi kişilerin gazeteci ve yazarların demokrasi ve temel haklar için uğraş verirken siyasal nitelikte cezaevine kapatılmaları nedeniyle artık seçime giremesinler.

Bu iş böylesine ucuz değil. Düşün de siyasa da deney sahibi ülkeye hizmet etmiş düşünen devlet adamlarımızın seçim dışına bırakılmak istenmesi ve bunların böyle tasarlanması üzüntü vericidir. Ayıptır.

Bu görüşü Anayasaların düşünce özgürlüklerine, yurttaşların siyasal haklarının dayandığı temel ilkelere ve temel haklara ters düştüğünü vurgulayarak uzun uzadıya önemsemek istemem. Yalnız bu konuda bir kaç örnek vermekle yetineceğim.

Atatürk ve İnönü düşmanı Akdeniz'e dökdüklerinde padişahça idam cezasına çarptırılmışlardı. O kahramanlar boyunca idam yazısı taşıyarak İzmir'e girmişlerdi. Bu hükümlülüğün sayın üyenin düşüncesine göre Atatürk'ün İnönü'nün Milletvekili, Cumhurbaşkanı seçilmelerine engel olması gerekir. Çünkü onlar, sözüm ona vatan haini idiler. Hindistan'da Ganda, ve şimdi orada Gandi'nin kızı ve başbakan İndra Gandi, Rusya'da Lenin ceza evlerinde soluk aldılar. Napolyon Elbe adasına sürüldü. Ama bunlar anayurtlarını kurtarıp devrimler yaptılar. Bu örnekleri çoğaltmak istemem. Siyasal Tarih bu tür olguların örnekleriyle doludur.

Başlangıçta herkesin yadırgadığı yeni düşünceler, sahibinin adını kötüye çıkarmış, ama sonradan o görüşlerdeki gerçekler yavaş yavaş anlaşılınca onlar birer kahraman olmuşlardır. Magosa'ya sürülen ve gençliğini zindanda çürüten Vatan Şairi Namık Kemal'i anımsatırım. Anayasa çok geniş ve kapsamlı düşünülmalıdır. Öyle her ussa düşen düşüncenin boyutları irdelenmeden yeni bir kuram "yaratılıyormuş gibi ortaya sürülmesi" yalnızca dinleyenleri güldürür.

(*) Arayış Dergisi, Sayı 21, Sayfa 15 - 16

YEREL SEÇİMLERİN ERTELENMESİ GİRİŞİMİ

RECAİ KOCAMAN

DANIŞMA Meclisinin Genel Kurulu'nda, Yerel Yönetim Seçimlerinin Ertelelenmesine İlişkin Yasa tasarısı kabul edildi. Tasarı, Millî Güvenlik Konseyinde görüşülüp kabul edildikten sonra yasalaşacaktır.

Tasarı, Belediye Başkanlıkları ile belediye meclisi üyelikleri ve il genel meclisi üyelikleri konusunda herhangi bir yenilik getirmiyor. Bu görev yerleri, Eylül 1980'de Millî Güvenlik Konseyince yürürlüğe konulan 2303 ve 2304 sayılı yasalara tabi olmağa devam edecekler. Bu durum, siyasal partiler ve seçimlerle ilgili yeni yasal düzenlemeler tamamlanıncaya ve bu yeni yasalara dayalı olarak yeni yerel seçimler yapıncaya kadar sürecek...

Tasarının yenilik getirdiği alanlar, köy ve mahalle muhtarlıklarıyla ihtiyar meclisi üyelikleridir.

Bu alanlarda, 7 Haziran 1981 gününden bu yana bir mevzuat boşluğu —daha doğru deyimle hukuka aykırı bir durum— vardır.

Okurlarımız anımsıyacaktır. ARAYIŞ, bu konuyu 25 Nisan 1981 tarihli 10'ncu sayısında yayınlanan "Muhtar ve İhtiyar Meclisleri Seçimleri Ne Olacak?" başlıklı yazıda etraflıca incelemiştir.

Söz konusu yazının sonu şöyle bağlanıyordu:

"Ayrı bir yasa ile ertelenmediği takdirde, 7 Haziran Pazar günü tüm köy ve mahallelerde muhtar, ihtiyar meclisi ve ihtiyar heyeti genel seçimlerinin yapılması, yasa gereğidir. Bu seçimler için seçimin başlangıç tarihi de, geride bıraktığımız 30 Mart günü idi.

Ne var ki, Anayasamızın ve yasalarımızın, seçim işlerini yürütmekle görevli kıldığı mercilerce, bu konuda herhangi bir hazırlık yapıldığı duyulmamıştır.

• Ya, gün geçirilmeden seçim çalışmalarına başlanarak, bir yandan Hukuk Devleti ilkesinin gereği yerine getirilirken, öte yandan çok sayıda köy ve mahalledeki yönetim boşluğu giderilmeli,

• Ya da, yeni bir yasa düzenle-

nerek, genel ve ara seçimlerin ertelenmesi ve görev başındaki köy ve mahalle yöneticilerinin görev sürelerinin yeni genel seçimlere kadar uzatılması hükme bağlanmakla birlikte, ihtiyar meclisi ve muhtarı boşalmış olan köy ve mahallelerin durumuna da çözüm getirilmelidir.

Unutulmamalıdır ki, şu anda, Yüksek Seçim Kurulu ile tüm il ve ilçe seçim kurulları, yürürlükteki yasa hükümlerini yerine getirmeyen kamu görevlileri görünümündedirler."

Yeni tasarı, yukarıdaki iki seçenektan ikincisini benimsemiştir. Yani:

• Yerel idarelerin genel ve ara seçimlerinin ertelenmesi,
• Görev başındaki köy ve mahalle muhtar ve ihtiyar meclisi üyelerinin görev sürelerinin yeni seçimlere kadar uzatılması,

• İhtiyar meclisi ve muhtarı boşalan köy ve mahallelerin bu görev yerlerine, "mahalli mülki amirlerce" doğrudan atama yapılması, öngörülmüştür, tasarıda....

Bu tasarının Temsilciler Meclisine sunulması ve Meclisçe kabul edilmesi, önemli bir mevzuat boşluğunu doldurmağa, açık bir hukuka aykırılığı gidermeğe yönelik, olumlu ve sevindirici girişimlerdir.

Daha da sevindirici olan, "Görevdeki köy muhtarlarının görevi yeni seçimlere kadar devam eder" biçimindeki hükmün tasarıda yer almasıdır.

Birkaç ay önce "köy muhtarlarının atama yoluyla göreve getirilmesi" nin yararları ve erdemleri savunul-

urken, muhtarların halk tarafından seçilmesi gibi yüzyıllar boyunca oluşmuş ve hiçbir olumsuz etkisi görülmemiş demokratik geleneğin zedelenmesine neden olacak bu tür görüşler bir kenara bırakılıyor ve "mevcut köy muhtarlarının seçim yolu ile değiştirilmesi" yasa hükmü durumuna getiriliyor...

Bu olumlu gelişmeye sevinilmemi?... •

12'YE 4 KALA...

Haluk GERGER

1945 yılında Amerikan Nükleer Bilim Eğitim Vakfınca yayınlanmaya başlayan ve kurucuları arasında Albert Einstein, Robert Oppenheimer, Leo Szilard gibi ünlü fizikçilerin bulunduğu The Bulletin of the Atomic Scientists (Atom Bilginleri Bülteni) Dergisinin bir Saati var. Saat, insanlığın üzerindeki nükleer savaş felaketinin bir simgesi. Yelkovanın 12'ye olan yakınlığı, nükleer savaş tehlikesinin ulaştığı noktayı gösteriyor. 1980 yılı boyunca, Saat 12'ye 7 vardı. Şimdiyse, 12'ye 4 var. Dergiyi çıkaran ünlü bilginler, insanlığın giderek bir nükleer savaş felaketine yaklaştığını ifade ediyorlar böylece. Felaket habercisi Saat, insanlığın sonunu gösteren 12'ye 4 dakika kaldığını gösteriyor. Evet insanlık 12'ye yaklaşıyor, felaketin eşğine...

Gerçekten de, bir yıldır Doğu ile Batı arasındaki gerginlik tırmanıyor. Stratejik Silahların Sınırlanması Görüşmeleri tam bir çıkmazda. Sovyet SS-20 füzeleri bir yanda, Amerikan MX sistemi, Cruise'ler, Pershing'ler, Nötron öte yanda, korkunç silahlanma yarışını simgeliyorlar. Yeryüzünde açlık, sömürü, baskı yoğunlaşırken, silahlanma harcamaları 600 milyar dolara ulaşmış durumda. ABD, Avrupa'da bir "sınırlı" nükleer savaştan söz ediyor açıktan. Nihayet, 1945'ten buyana ilk kez, "düşünülebilir" ve hatta "kazanılabilir" bir nükleer savaş kavramı stratejik düşünceye egemen olmaya başlıyor.

Tüm bu korkunç gerçekler karşısında, Avrupa'da milyonlarca insan "barış yürüyüşleri" düzenliyorlar ve Reagan tarafından "bir devletin ajanları" olarak suçlanıyorlar! Savaş yandaşları "barış" sözcüğünü bile "tehlikeli" ve "ideolojik" buluyorlar! Ve Saat 12'ye yaklaşıyor...

TAKSİM MEYDANINA
BİR BOMBA DÜŞSE

Bir somut örnek olarak, İstanbul'da Taksim meydanının yaklaşık 2 km. üzerinde yalnızca 1 megaton'luk bir nükleer bombanın patlatıldığını düşünelim. Bombanın ilk etkisiyle sınırları Harem, Üsküdar, Ortaköy, Mecidi-

THE BULLETIN
OF THE ATOMIC

SCIENTISTS

yeköy, Eyüp İskelesi, Atikali, Fatih, Belediye Sarayı, Hipodrom, Sultanahmet Camii'nden geçen daire içinde kalan bölgede hiçbir şey kalmaz. Bölgede bulunan tüm insanlar ölür. Bu bölgede bulunan semtlerin bazıları şunlardır: Taksim, Harbiye, Osmanbey, Bomonti, Kurtuluş, Piyalepaşa, Kabataş, Beyoğlu, Şişhane, Okmeydanı, Hasköy, Pangaltı, Tepebaşı, Eminönü, Şemsipaşa...

Sınırları, Kadıköy, Acıbadem, Bulgurlu, Çengelköy, Vaniköy, Bebek, Gümüşsuyu caddesi, Koca Mustafapaşa Camii, İmrahor Camii'nden geçen daire içinde bulunan bölgedeki çok büyük binaların iskeletleri ayakta kalır. Öteki tüm yapılar yerlebir olur. İlk anda bölgedeki insanların enaz yarısı ölür, öteki yarısı yaralanır. İlk ölümlerin çoğunluğu yıkıntı altında kal-

Bir bombanın teknik fişi gişi...

NÜKLEER savaş felaketi, ölümü, yıkıntıyı, acıyı çeşitli biçimlerde, nükleer bombanın birkaç etkisi yoluyla getirir. Esas olarak, bir nükleer bombanın üç değişik öldürücü etkisi var:

Çarpma etkisi — Nükleer patlamanın çarpma etkisi, statik üst - basınç (sadme) ve dinamik üst - basınç (güçlü hava akımı, rüzgar) olarak ortaya çıkar. *Sadme* etkisi, bir kentin tüm binalarını, yapılarını, fabrikalarını yerle-bir edecek güçte olabilir. Örneğin 1, megaton'luk bir nükleer bombanın sadme etkisi, patlama noktasından 6 km. uzaklıktaki iki katlı bir evin duvarlarına bile 180 ton'luk bir baskı yapabilmektedir.

Hava Akımı — Biçiminde oluşan etki sonucunda ise, hızı saatte 250-300 kilometreye ulaşan bir rüzgar ölüm kusur. Binaların yıkılması, insanların uçması, ya da uçan cisimlerin çarpmasıyla kitle halinde ölümler meydana gelir.

Toprak üstünde patlatılan 1 megaton'luk bir nükleer bomba düştüğü yerde çapı 300 metre, derinliği 61 metre olan bir çukur açar. Bombanın patlama noktasından kilometrelerce uzaklıkta bile canlı cansız herşey tanınmaz hale gelir. 5 km.'ye kadar bir iki çelik konstrüksiyonlu yapının iskeletleri dışında hiç bir şey kalmaz. 25 m² lik bir alan içinde kalan tüm insanlar hemen ölür.

Radyasyon etkisi — Nükleer bombanın *ani radyasyon* etkisi, çok sayıda insanı hemen öldürür. Ayrıca, bulantı, kusma, ağrılar içinde bir iki günden, bir iki haftaya kadar süreler içinde ölümler meydana gelir. Daha sonra ise, meteorolojik koşullara göre *serpinti* başlar. Çok uzak mesafelere rüzgar vasıtasıyla taşınan radyasyon öldürücü etkilerini kuşaklar boyu gösterir. Genetik bozukluklar, kanser, daha doğmamış olan kuşakları bile ölüme mahkum eder.

Termal radyasyon (ısı) etkisi — Nükleer bombanın termal radyasyonu ışık hızına yakın bir hıza sahiptir. Bu nedenle, önce çok parlak bir ışık görülür. Patlamaya yakın yerlerde bu, körlük, retina kırılması yapar. Bomba gece patlatılırsa, patlama noktasından 85 km. uzaklıkta bulunan bir insanda bile geçici körlük meydana gelir.

İnsanları kör eden parlaklıktan saniyeler sonra, bir ısı dalgası gelir. Eşyalar ve insanlar tutuşup yanmaya başlar. "*Küçük*" bir bombanın bile patlama noktasından 8 km. uzaklıktaki insanlar yanıklar sonucu yaşamlarını yitirirler. 11 km. uzaklığa kadar deri yanıkları görülür. Yaralıların uzmanlar tarafından tedavisi de olanaksız olacağı için yalnız yanık yaralarından yüzbinlerce insan ölür.

maktan olur. Ayrıca, radyasyon ve ısı etkisiyle onbinlerce insan daha ölür. Bölgede yangınlar çıkar. Bu bölgedeki bazı semtler şunlardır: Karagümriük, Şehremini, Haseki, Aksaray, Laleli, Validebağı, Kısıklı, Bağlarbaşı, kuzguncuk, Beylerbeyi, Kuruçeşme, Arnavutköy...

Daha dışardaki 3.5 km.'lik üçüncü daire içinde yapılar çok büyük zarar görür. İlk anda bölgede yaşayanların yüzde on'u ölür, yarından fazlası yaralanır. İlk anda yapıların yüzde beş'inde yangın çıkar. Yangın, etrafa sıçramayı 24 saat sürdürür ve sonunda yapıların yarından fazlası yanar. Isı etkisiyle oluşan yanıklardan, ayrıca, onbinlerce insan ölür. Bu bölgedeki bazı semtler de şunlar: Moda, Fikirtepe, Kızıltoprak, Kalamış, Fenerbahçe, Göztepe, Erenköy, Küçük-su, Anadolu Hisarı, Ataköy...

NASIL ÖLECEKSİNİZ?

İstanbul'un merkezinde beş kilometre yükseklikte patlatılan 25 megatonluk bir nükleer bomba ise, ilk anda iki milyon insanın ölümüne, birbuçuk insanın da yaralanmasına neden olacaktır. Doğal olarak, yaralıların da çok büyük bir bölümü, sonraki günlerde öleceklerdir. Kentte-

ki tüm fabrikalar, binalar, köprüler tamamen yıkılacaktır. Bu arada, yangınlar çıkacaktır.

İlk ölümlerin büyük bir bölümü yapıların yıkılması ve uçuşan maddelerin sadmesinden olacaktır. Kimse ne olduğunu anlayamayacaktır, panik, korku ve şaşkınlık Kentte egemen olacak, kamu düzeni tamamen ortadan kalkacaktır. Yaralıları yardım olanaksız hale gelecektir, çünkü hastaneler yıkılmış, cankurtaranlar tahrip olmuş, sağlık personeli de ölmüş olacaktır. Yangın yaygınlaşırken, elektrik sistemi, su şebekesi tahrip olacak, yollar, köprüler işlemez olacaktır. Yüzbinlerce insan yıkıntıların altında kalacak, yaralılar ölüme terk edilecektir.

Daha sonraki günlerde, felaketen ilk anda "kurtulmuş" olanlar ölümlerden daha şanssız olduklarını anlayacaklardır. Kimse ne yapacağını bilemeyecek, hastalık, korku, açlık kol gezecektir tüm kentte. Ölümler artacak ve nihayet Kent, milyonlarca ölünün çürüdüğü bir yıkıntı halinde ürpertici ve sonsuz bir sessizliğe bürünecektir.

Önce, gözleri kör eden bir ışık... Arkadan, tutuşan insanlar, yanan eşyalar, alev... Sonra, yıkılan binalar, uçuşan maddeler, toz toprak, gürültü, uğultu, yıkıntı, yangın... ölüm... panik... ölüm... korku, açlık, hastalık... ölüm... Ve nihayet, sessizlik... karanlık...

Saat 12'ye 4 var...

UZUN MENZİLLİ DANIŞMANLAR

AÇIK bir arazi... Bir takım adamlar, ellerinde uzun menzilli M-16 tüfekleri, "dolaşıyorlar"... Bu, "Dallas" dizisinden bir sahne değil. Sahne, El Salvador. "Dolaşan" lar, Amerikalı askeri "danışmanlar".

Bu görüntü, uluslararası kamuoyuna yansdıktan sonra, Amerikalı ilgililerin açıklamaları da ilginç. El Salvador'daki, devlet eliyle yürütülen terörün hüküm sürdüğü bu ülkedeki Amerikalı "danışmanlar" ın grup başı Yarbay Melander, M-16'larla dolaştıkları açığa çıkan adamlarının ABD'ye yollanacağını açıkladı. Bu geriye yollanmanın gerekçesi ise, "danışmanlar" ın yalnızca tabanca taşıma yetkisine sahip bulunmaları. Yalnız, bu adamların yetkilerini aşarak taşıdıkları M-16'ları nereden buldukları açıklanmıyor. Bilindiği gibi bu silahlar Türkiye'de de "Apocu" diye bilinen teröristlerde ele geçirilmişti. Herhalde, El Salva-

dor'daki "danışmanlara" da aynı kaynaktan sağlanmıştı bu gelişkin silahlar.

Son günlerde Amerikan Merkezi Haberalma Örgütü CIA'nın "etkinlikleri", dünya basınında ön sıraya çıkmaya başladı. *Washington Post* gazetesi, CIA'nın Nikaragua'daki -Amerikan yönetiminin pek onaylamadığı- hükümete karşı "muhalefet oluşturmak üzere" bir planı bulunduğunu açıkladı CIA, ayrıca, başka yerlerde de "haberalma, milis ve politik operasyonlara girişecek eylem timleri kurma" çabaları için kapsamlı bir plan yaparak, Reagan yönetiminden 19 milyon dolar istemekte...

The Middle East dergisinin verdiği haber, daha da ilginç. Bu derginin son sayısında yer alan bir habere göre, CIA, Fransız Haberalma Örgütü SDECE'ye sızarak, Libya ile Fransa'nın

arasını açmaya, hatta bu iki ülke arasında sıcak çatışma çıkartmaya çalışmıştır. CIA tarafından yönlendirilen bazı birimlerin, SDECE içinde bir kanadın Çad'da, Fransa ile Libya arasında savaş çıkartmak için elinden geleni yaptığı belirtiliyor. Bu birimler, önce Çad'da Libya güdümlü bir hükümet darbesi yapıldığı söylentisini çıkartıp, sonra da Libya haberalma örgütlerine Fransa'nın Çad'a müdahale edeceğini bildirmişler. Böylece, Libya ile Fransa arasında savaş çıkmasına ramak kalmış.

Böyle olunca, düşünmemek elde değil: ABD dış politikasını kim uyguluyor? CIA mı, yoksa Reagan yönetimi mi? Yoksa, Reagan yönetimi CIA'nın eylemlerini yönlendirip, onaylıyor mu?

Bilinen ve asıl önemli olan ise şu: Amerikan halkı geçmişte bu tür "karanlık girişimleri" onaylamamıştı, şimdi de onaylamıyor. Reagan yönetimine karşı Amerikan halkının göstermeye başladığı tepkiler de bunu doğruluyor.

GÖZALTI-SORGULAMA-YARGI

HİCABİ' NİN YARGILANMASI DEVAM EDİYOR

● "Dosyalar Emniyet' de de, Cezaevinde de yanımdaydı, sıkı bir arama ile buldular"

ANKARA Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde yargılanmasına devam edilen Hicabi Koçyiğit'in ifadeleri arasında çelişkilerin görülmeye başlanması üzerine Duruşma Yargıcı Kayahan Özden farklı anlatımlar konusunda sanığa çeşitli

sorular sorarak konunun netleştirilmesini istedi. Konuya ilişkin olarak söylenenlerden bazılarını tutanaklardan yayımlıyoruz.

YARGIÇ: "Sanıktan kendisi arzusunu ile başvurduğu Emniyet'e, gerek hüviyeti, gerekse tahsili bakımından

neden dolayı yalan beyanda bulunduğu" soruldu.

SANIK KOÇYİĞİT: "Yukarıda bahsettiğim gibi ben Cevdet Saral'a güveniyordum. Fakat yanlış verip kendimi gizlemek istedim. Hatta Cevdet Saral'a Zeki Kaman'ın adamları varken ifade vermeyeceğimi söyledim. Buna rağmen onların yanında ifademi aldığı için bu hususları gizlemek zorunda kaldım." dedi.

Koçyiğit, anlatımlarını sürdürürken İmam Hatip Okulu'nun birinci sınıfından ayrıldığı zaman "13-14 yaşlarında olduğunu" belirtti ve evvelce "Yüksek İslam Enstitüsü mezunu olduğumu söylemenin" nedeni konuştuğum kişileri tahsilim nedeniyle etkilemekti." diye açıklama yaptı. Farklı ifadelerinin uykusuzluktan ve yorgunluktan olabileceğini de ileri süren Hicabi, bu konuda şunları söyledi. "Uykusuzluğumdan doğan bir yorgunluk sırasında bu olayı yazılı olduğu ifade tutanaklarını hem Cevdet Saral'a, hem de bana imzalatmış olabilirler." Bu ifadesiyle emniyet ifadesinde kabul ettiği bir öğretmeni öldürdüğüne ilişkin itirafı yalanlayan Hicabi Koçyiğit, 13-14 yaşlarında MİT'e girdiğini ve askerliğini yaptığını da iddia etti.

Ifadesinde "Ben memleketim şubesi tarafından 1956/1 tertiplilerle askere sevk edildim. Sivas'ta Temeltepe Er Eğitim Alayı'na gittim 3-4 ay orada kaldıktan sonra yapılan dağıtımda Bingöl 49. P. Tug. 9. Bl.'e tertip edildim. Orada 4-4,5 ay askerlik yaptıktan sonra Saffet Polat gelerek komutanla görüştü beni Ankara'ya Güvercinlik Jandarma Alayı 4 ve 6. Bölük Komutanı Hasan Paksoy'un emrine verdiler." diyen Hicabi Koçyiğit, terhis olduğunu da söyledi. Sanığın bu iddiası karşısında söz alan Askeri Savcı Hakim Yarbay Erkan Başeren, Doğanhisar Askerlik Şubesi Başkanlığı'ndan gelen bir belgeyi okudu.

Belgeye göre Hicabi 1977 yılından beri asker kaçağı olarak aranıyor. Konuya ilişkin olarak okunan belge aynen şöyle:

"Ankara Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nın 25 Ocak 1982 gün ve 1981/1099 sayılı yazınız;

217 Sanıklı TKP Davası başladı

"Açıklamada bulunmak istiyorsunuz ama biz, davanın, iddianamade sizlere isnad edilen suçların yerinde olup olmadığını incelemek üzere görevliyiz. İdari tasarrufların yerinde olup olmadığını incelemek bizim görevimiz değildir. Şimdi yalnız hüviyetinizi tesbit ediyoruz. Babanızın adı?"

Duruşma yargıcının bu açıklaması ve soru şeklindeki son cümlesine sanıkların babalarının adını söyleyerek yanıt vermeleri ile yasa dışı TKP Davası'nın ilk gününde kimlik tesbitleri yapıldı.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 numaralı Askeri Mahkemesi'nde açılan yasa dışı TKP Davası, MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'nın da görüldüğü "Yeni Salon" da başladı.

Saat 9.30'da mahkeme heyetinin yerini almasıyla başlayan duruşmada sanık ve avukat yoklaması yapıldı. Arkasından kimlik saptanması işlemine başlandı. Erkek sanıkların kimlik bildiriminde bulunurken bir istemde bulunmamalarına karşın, bayan sanıklar kendilerine insanlık dışı davranışlarda bulunulduğunu söyledikten sonra kimliklerini açıkladılar. Bayan sanıkların bu istemleri karşısında duruşma yargıcı yukarıda belirttiğimiz açıklamayı yaptı. Bu açıklamadan sonra da sanıkların aynı tür açıklamalarda bulunmaları üzerine yargıç "Böyle duruşmaya devam ederseniz sözünüzü keserim. Gereksiz diyaloga girmeyelim" diye uyarısını yitirdi.

Albay Oğuz Delibaş'ın başkanlığındaki mahkeme heyetinde duruşma yargıcı olarak Halis Başal bulunuyor. Heyetin diğer yargıç üyeleri ise Üye Hakim İsmet Kürümoğlu, Hakim Binbaşı Çetin Akkaya ve Hakim Önyüzbaşı Mustafa Kahramanoğlu idi. İddia Mahkemesinde ise Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcısı Hava Hakim Albay Nurettin Soyer ile Askeri Savcı Hakim Yarbay Atilla Tülây yer almıştı.

"TCK'nun 141'nci maddesine aykırı olarak kurulmuş cemiyeti yönetmek, bu cemiyete üye olmak, gizli kalması devletin menfaatine olan bilgiyi istihsal etmek, dernekler yasasına aykırı davranışta bulunmak, sahte nüfus cüzdanı hazırlamak, yazı ve afiş yazmak" suçlarından yargılanan sanıkların avukatlarından Halit Çelenk "bazı belgeleri inceleyemedik. Bize bu olanak verilmeli. Hem bu belgeleri incelemek, hem de elde ettiğimiz bilgiler ışığında müvekkillerimizle görüşmek için süre istiyoruz." dedi. Çelenk ayrıca bayan sanıkların şikayetlerinin Sıkıyönetim Komutanlığı'na duyurulmasını da istedi.

Sanık avukatları tarafından, mahkemenin bu davaya bakmaya yetkili olmadığı da iddia edildi. Bu istem hakkında Askeri Savcılığın görüşünü bildirmesinden sonra karar verileceğini açıklayan Duruşma Yargıcı Başal, bayan sanıkların istemlerini ise Sıkıyönetim Komutanlığına iletceklerini açıkladı. Duruşma bu kararlardan sonra ertelendi.

AMA- TAHLİYE-BERAAT...

İlgi yazı ile askerlik durumu soruların aşağıda kimliği yazılı mükellef subemizce 26 Mart 1976 tarihinde askere sevk yapılmış olup ve 1 Ocak 1977 tarihinden itibaren asker firarisi olarak aranmaktadır. Mükellefin birliği 49. P. Tug. 3. Tb. 9. Bl. K.lığı Bingöl'dür. Mükellefin mahkumiyet süresinin bitiminde serbest bırakılmayıp birliğine sevk yapılması için Cebeci Askerlik Şubesi Başkanlığı'na teslim edilmesinin teminini bilgilerinize arz ederim."

Okunan bu belgeden sonra söz alan sanık avukatlarından Avukat Servet Bora "Sanık Hicabi Koçyiğit MHP aleyhinde düzenlenen birçok provokasyonları tertip ve sahte belgeleri ortaya çıkarttığı için bu kere askerliğini yaptığı halde düzenlenen bir takım belgelerle asker firarı olarak gösterilmek istenmektedir" dedi. Aynı konuda söz alan Askeri Savcı Başeren ise "Sanığın vekili olan Avukat Servet Bora MHP ve yan kuruluşları davasında da sanık olarak yargılanmaktadır. Sanığı bu şekilde savunmakta subjektif ilişkisi olduğundan, sanığın firar olduğunu bildiren devlet kuruluşlarını da bu şekilde itham etmek ihtiyacını duymuştur" diye görüşlerini açıkladı.

Sorgusu sırasında elinde MHP ve Ülkücü Kuruluşlar hakkında düzenlenmiş sahte dosyaların örnekleri olduğunu söyleyen Hicabi, bu dosyaların Cezaevi iç emniyet amiri tarafından kendisinden alındığını açıkladıktan sonra şöyle devam etti. "Bu nedenle dosyaları mahkemenize ibraz edemedim. Emniyet'te de bunları yokedecekleri düşüncesi ile verememiştim. Ben cezaevine girdiğimde ve emniyette bulunduğum sırada bu belgeler yanımda idi. Gerek emniyette ve gerekse cezaevinde beni aramadılar. Fakat sonradan yapılan sıkı bir aramada bunları bulup aldılar."

Çeşitli örneklemelerden sonra sanıktan emniyetteki ifadeleri ile duruşmadaki ifadeleri arasındaki çelişkilerin neden dolayı bu kadar fazla olduğu soruldu. Sanık, "Ben belki dolaylı anlatmışımdır. İfademi alanlar anladıkları gibi yazmış olabilirler. Çelişkiler her halde bundan olabilir." dedi. Duruşmanın daha sonraki aş-

malarında Emniyet'teki görüş farklılıklarına da değinen Hicabi Koçyiğit şunları söyledi: "12 Eylül hareketinden önce emniyet mensupları arasındaki görüş farklarını herkes biliyordu. Ancak 12 Eylül'den sonra da Emniyet içinde bulunan bazı şahıslar benim huzurunuzda verdiğim ifadenin doğruluğunu isbat edemeyecek duruma getiremeyecek durumu sağlamak için emniyette alınan ifademi duruşmada söylemediğim hususları ilave etmiş olabilirler, Mesela yapmadığım ci-

nayetleri emniyetteki ifademde yapmış gibi gösterilmişim."

Kendisinin böyle söylemediğini, tutanağa geçirten emniyet mensubunun da kendi söylediklerini tekrar ettiğini buna karşın tutanaktan söylemediği şeylerin çıktığını açıklayan Koçyiğit, ifadesini yazmakla görevli memurun "kabullenmediği olayları" emniyet ifadesine geçirdiğini söyledi. Ancak Hicabi "kendisinin de bazı isimlerde yanlışlıkları olabileceğini" kabul etti.

TÜRKES ASKERİ SAVCIYA HAKARETTEN DE YARGILANDI

"Bu iddia çirkefçe bir iddia ve yalandır."

"Bir kere yemine ihanettir bu iddia. Türk subayının Türk askerinin ettiği yemine ihanettir bu. İşte bu iddiamenin mahiyeti budur."

MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'nın Bir Numaralı Sanığı Alpaslan Türkeş sorgusu sırasında kullandığı bu ve benzeri sözler yüzünden yargılanıyor.

Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde görülmekte olan davada Yardımcı Askeri Savcı İsmail Malkoç esas hakkındaki düşüncesini mahkeme heyetine tutanak yerine de kullanılması amacıyla yazılı olarak sundu.

Savcı Malkoç: "Türkes'in sözleriyle iddianameyi tanzim ile imza etmiş olan ve sanığın belirtilen sözleri sarfettiği sırada iddia makamında bulunup bunlara huzuren muhatap bulunan Askeri Savcı'ya hakaretle bulunduğu" gerekçesiyle kamu davası açıldığını belirtti.

Türkes'in kitaplarından yapılan alıntılar nedeniyle sahtecilik ve tahrifat iddiasıyla MSB'na da başvurduğunu açıklayan Askeri Savcı, "Sanık, kitapları ve kitaplarında yer alan düşünceleri nedeniyle değil, isnad edilen maddi eylemleri veya başkalarının maddi eylemlerine iştiraki iddialarıyla yargılanmaktadır" dedi. Konuya ilişkin olarak görüşlerini açıklayan savcı şöyle devam etti. "Kitaplardan yapılan alıntılarla bir anlamda eylemlerinin gerekçeleri gösterilmek istenmektedir."

Esas hakkındaki düşüncelerinin son bölümünde Savcı İsmail Malkoç düşüncelerini ve istemini şöyle belirtti:

"Kullanılan sözlerin gerek mücerret olarak ve gerekse kullanıldıkları sırada konuşulan konu içindeki yerleri itibariyle hakaret teşkil ettikleri açıkça görülmektedir.

Sonuç olarak: Yukarıda açıklanan nedenlerle sanık, duruşmada iddianame ve düzenleyen savcıyı kast ederek kullandığı sözler arasında geçen, "Peşin hükümlü, ideolojik taassup"

"Marksist mantık"

Tahrifat yapmış, Kamuoyunda aleyhte propoganda olsun, Mahkemeyi baskı altına alsın. Yalancılığa sah-ciliğe başvurmuştur."

"Bu iddia çirkefçe bir iddia ve yalandır."

"Bir kere yemine ihanettir bu iddia."

İbarelerle savcıya sıfat ve hizmetinden dolayı huzurunda hakaret etmiş, sahtecilik ve tahrifat iddiaları, dava konusu, mehz gösterilmiş bulunması hususları karşısında hem hukuk hem de genel mantık açısından yerinde kullanılan sözler olarak kabul edilmiştir.

Sanığın işlediği anlaşılan suçundan ötürü eylemine uyan TCK'nun 266/3, 1402 sayılı yasanın, 17.353 sayılı yasanın 251'nci maddeleri gereğince tecziyesine karar verilmesi kamu adına düşünülür ve istenir."

Öte yandan idam istemiyle yargılanan Türkeş'in Askeri Savcı Hava Hakim Albay Nurettin Soyer aleyhine açtığı 1 milyon liralık tazminat davasına da devam edildi.

ARAYIŞ VE EKONOMİ

- ARAYIŞ, geride bıraktığı bir yıllık yaygın dönemde, ekonomik, toplumsal ve siyasal yönleriyle gelişmenin bölünmez bir bütün olduğu kuralından yola çıkarak ekonomik sorunlara çözüm aradı.

Bunun gereği olarak, ekonomik büyümenin toplumsal adaletle birlikte ve özgürlük içinde hızlandırılmasından, hakça ve dengeli gelir dağılımından, sağlıklı bir üretim ve tüketim yapısı içinde daha çok üretimden, daha yaygın tüketimden, ekonomik gücün toplumun çeşitli kesimlerine yaygınlaşmasından, devletçilikten yana oldu.

Emeğin üstünlüğü ilkesini, kalkınmanın köylüden başlamasını savundu.

ARAYIŞ, güçlüklerle, engellenmelerle dolu birinci yılını geride bıraktı. Bu güçlükler, bu engellemeler karşısında, inançlarından görüşlerinden ödün vermeksizin. Türk Ulusu'nun yücelmesi, ulusal bağımsızlığın güçlenmesi, ülke bütünlüğünün korunması, toplumun her yönüyle gelişmesi, bütün toplumun gönencinin, özgürlüğünün, mutluluğunun artması ve insan kişiliğinin gelişmesi önündeki her türlü engelin kaldırılması gibi geniş halk kesimlerinin özlemlerini yansıtan amaçlar doğrultusunda yayını sürdürdü.

Bu yaklaşımın bir gereği olarak ARAYIŞ, ekonomik, toplumsal ve siyasal yönleriyle gelişmenin bölünmez bir bütün olduğu kuralından yola çıkmıştır. Bu anlayış içinde, tüm ekonomik, etkinliklerin, büyümenin, üretim artışının temel işlevinin, bu amaçları gerçekleştirmek olduğuna inanır. Bu inançla, gelişmeyi yalnızca ekonomik büyümeden ibaretmiş gibi gören 24 Ocak felsefesini her şeyden önce bu temel kurala aykırı bulur.

Söz konusu felsefenin, "önce büyüyelim, sonra bölüştürürüz" anlayışı içinde sosyal amaçları, büyümenin belli bir aşamasına ertelemesi, toplumun ekonomi, toplumsal ve siyasal yapısında, o büyüme aşamasına erişildiğinde de giderilemeyecek dengesizlikler, çarpıklıklar yaratacak bir aykırı yaklaşımdır. Buna karşı ARAYIŞ, gönencin büyümeye koşut olarak topluma yayılması, kişilerin mutluluğu ve kişiliklerinin gelişmesi için, ekonomik büyümenin ve üretim artışının toplumsal adaletle birlikte ve özgürlük içinde hızlandırılması gereğini savunur.

Hakça ve dengeli bir gelir dağılımının sağlanması, herkese olanak eşitliği sağlanması, ekonomik gücün belli ellerde yoğunlaşması yerine geniş halk tabanına yayılması, yalnız kişilerin yaşam koşullarının iyileşmesi açısından değil, demokrasiye gerçeklik ve işlerlik kazandırılması için de zorunludur. Böylece halkın siyasal gücü, yönetime katılma olanağı, kendi kendini yönetme olanağı artar. Demokrasi gerçeklik kazanır. Bu anlayış içinde ele alındığında, şimdi özel sektörün bile yakınmağa başladığı tekelleşme eğilimlerini güçlendiren 24 Ocak kararları, tekelleşme sürecinin ekonomik alandaki sakıncaları bir yana, gerçek bir demokrasi ile de bağdaşmaz gözükür.

Ekonomi politikalarının temel amaçlarından biri de, 24 Ocak kararlarının yaptığı gibi tüketimi kısmak, yatırım ve üretimi darboğaza sokmak değil, tam aksine, daha çok üretim, daha sağlıklı, daha yaygın tüketim olmalıdır. İnsanların konut, beslenme, sağlık, eğitim, dinlenme, eğlenme ve kişiliklerini geliştirme gibi temel ve zorunlu gereksinmelerini öncelikle karşılamağa yönelmiş böyle sağlıklı bir tüketim ve üretim yapısının oluşturulması, bir yandan toplumun gönencini artırırken, bir yandan da ulusal kaynaklara dayalı olarak, ele güne muhtaç olmadan, ulusal bağımsızlıktan ödün vermeden daha hızlı büyümeye de olanak verir. 24 Ocak kararları gibi güdeminde sağlıklı bir tüketim ve üretim yapısının oluşturulmasına ve bu amaçla gelir dağılımının iyileştirilmesine yer vermeyen ekonomik programları, ARAYIŞ'ın haklı eleştirilerine konu olur.

bi gündeminde sağlıklı bir tüketim ve

Öte yandan 24 Ocak felsefesi gibi, köylüyü ve tarımı savsaklayan, köylünün emeğinin karşılığını vermeyen gelişmeyi köylüden başlatmayan bir yaklaşım sağlıklı ve hakça bir gelişmeye olanak vermez. Köylünün emeği gereğince değerlendirilmezse, bu yüzden üretimi düşük kalırsa gelişme için yeterli kaynak yaratılamaz. O nedenle yalnız tarımda değil sanayi alanında da gelişme aksar. Köylünün emeği gereğince değerlendirilmediği için köylü yoksul ve güçsüz kalırsa, siyasal yaşama da yeterince ağırlığı koyamaz. Demokrasi bir ölçünün ötesinde gerçeklik kazanamaz. Bu anlayış içinde ARAYIŞ, köylü sorunlarına, tarımsal konulara ağırlık verir.

EMEĞİN ÜSTÜNLÜĞÜ

ARAYIŞ'ın önemle üzerinde durduğu ilkelerden biri de emeğin üstünlüğü ilkesidir. Yaratıcılığın ve üreticiliğin kaynağı olan emek, insan kişiliğinin olumlu biçimde oluşmasında, insan yeteneklerinin gelişmesinde ve insanın toplumla bütünleşmesinde temel bir etken üstün bir değerdir. Emek karşılığını görmeli, insan kişiliğinin ve yeteneklerinin çok yanlı gelişmesine olanak vermeyen çalışma koşulları iyileştirilmeli, çalışma bir hak olarak kabul edilmelidir. Oysa 24 Ocak kararları, emeğin üstünlüğünü kabul etmediği gibi, bunahının tüm yükünü de emeğe yüklemekte, işsizliği sorun olarak bile görmemektedir.

24 Ocak felsefesinin gelişmenin niceliğine ağırlık veren yaklaşımına karşılık, ARAYIŞ, gelişmenin hızı kadar, niceliği kadar niteliğine de önem verir. Çünkü ulusal gelir artışı kadar, ulusal gelir artışının toplumsal ilişkileri ne denli sağlıklı kıldığı, ülkeyi ne denli güzelleştirdiği, insan kişiliğine ne kattığı ve ne ölçüde toplum yararına kullanıldığı da önemlidir.

Nihayet ARAYIŞ, devleti ekonomik yaşamdan silmek isteyenlere karşı, devletçiliği savunur. Devletin ekonomiyi güçlendirmek ve toplum yararına düzenlemek, hızlı, sağlıklı ve hakça gelişmeyi hızlandırmak, demokratik plan disiplini sağlamak, gereken ekonomik işletmeleri kurmak gibi ödevleri ve yetkileri olduğuna ve bu yetkileri kullanırken demokratik ilke ve yöntemlere bağlı kalması gereğini inanır.

ARAYIŞ — 22 ŞUBAT 1982

Hangi kesimden ve hangi amaçla gelirse gelsin "Alternatif yoktur"

çığıllıkları gayri ciddidir

"BUGÜNKÜ EKONOMİK POLİTİKANIN ALTERNATIFI VARDIR"

24 Ocak Kararları'nın sık sık tartışıldığı günleri yaşıyoruz. Kimi yazarlarımız 24 Ocak Kararları'nın açıklandığı günü 'Bayram' ilan ediyor, bu kararları 'halk oyu tarafından benimsenip kabul edilen tek kalıntı' olarak değerlendiriyor. Kimi sanayicilerimiz de ülke ekonomisi açısından düzenlemelere gerek duyulan kararlar olarak niteliyorlar.

24 Ocak Kararları'na ilişkin olarak İstanbul Sanayi Odası Başkan Vekili Murtaza ÇELİKEL'in görüşlerini aldık.

• Küçük sanayici, devlet politikasının bütün engellemelerine rağmen ekonominin en dinamik unsuru olma niteliğinde direniyor. Aramızda sıkıntıya düşenler oldu, bunu inkar edemeyiz. Ama küçük sanayici, selektif lütuflara, desteklere, ucuz kredilere alışık olmadığı için kendi ayağı üstünde yürüyecektir. Bakalım büyükler ne yapacak? Daha ne kadar onları sun'i teneffüsle ve Türk halkının sırtında yaşatabilecekler?

• Bugünkü politikaların alternatifi vardır. Hedeflerimiz bellidir. Birincisi hızlı büyüme; ikincisi işsizlikle derhal ve bütün gücümüzle mücadele; üçüncüsü gelir dağılımındaki bozulmayı durdurma ve hatta tersine çevirme. Bunları yaparken temellerle mücadelenin zorunluluğu bence çok açık... Hangi kesimden ve hangi amaçla gelirse gelsin 'alternatif yoktur' çığıllıkları gayri ciddidir... Bugünkü politikalara alternatif dün de vardı, bugün de var...

• Ben, bir sanayici olarak doğallıkla özel mülkiyetten ve piyasa mekanizmasından yanayım. Ancak, özel mülkiyet denince karaborsayı, mafyayı, sırdaş hesabı, gangesterliği anlıyorum. Benim için piyasa mekanizması da tekellerin korunması değil. İthal yasaklarına, keyfi bürokratik müdahalelere dayanan ilkel bir merkantilizm anlayışı Türkiye'de devrini kapamıştır. Hedef, mensubu olduğumuz Avrupa camiası gibi, akılcı, demokratik, çoğulcu ve açık bir sosyal devlet olmalıdır.

ARAYIŞ: Sayın Çelikel, siz 24 Ocak kararlarına adeta ilk günden beri büyük bir açıklıklarla karşı çıkmakta, her fırsatta eleştirilerinizi kamu oyuna açıklamaktasınız. Son iki yılda Türk ekonomisinde olup bitenler sizce eleştirilerinizi haklı çıkardı mı?

ÇELİKEL: İlk söylediğim doğru. Daha başından beri 24 Ocak kararlarına karşı çıktım. Önceleri, özellikle sanayiciler arasında kendimi biraz Donkişot gibi hissettim ama hiç bir zaman güvenimi yitirmedim. Nitekim, gelişmeler ne kadar haklı bir kavga verdiğimi dost ve düşman herkese göster-

di. Ancak, bu konunun ayrıntılarına girmeden önce çok önemli bir hususa değinmek istiyorum. Ben hiç bir zaman sadece 24 Ocak'ı eleştirmedim; onun öncesi de var, öncesini ihmal etmedim. Türkiye'nin 1970'li yıllar boyunca uyguladığı iktisat politikalarının hepsi birbirinden yanlış, birbirinden hatalı idi. Bu bakıma, eleştirilerimizi sadece 24 Ocak ve mimarı Turgut Özal'la sınırladığımız sürece bence çok yanlış bir değerlendirme yapmış oluruz. Türk ekonomisinin hastalıklarının iyice ortaya çıkmasında 24 Ocak bir katalizör rolü oynamıştır, o kadar. Yoksa, bugün eleştirdiğimiz hastalıklar

daha önce de vardı; hatta bir kısmı daha da vahimdi. Örneğin bankacılık sektöründeki tekelleşme ve holdingleşme 24 Ocak'ta belirmedi. Üstelik, Merkez Bankası Banknot Matbaası'nın 1970'ler Türkiye'sinde olduğu biçimde kullanılması ve bütçe disiplininin tümüyle kaybolması gibi güçsüzü daha güçsüz, güçlüyü daha güçlü yapmaktan başka bir yararı olmayan enflasyonist politikalarla kıyaslanınca, Özal toplumundan neredeyse iyi puan aldı.

ARAYIŞ: 24 Ocak öncesinin eleştirilmesi genellikle Sayın Özal'ın politikasının desteklenmesi amacıyla kullanılıyor.

ÇELİKEL: Olabilir. Ama benim daha sonra söyleyeceklerim açısından bu nokta çok önemli. Halen 24 Ocak kararlarının karşısında oluşan bir kamuoyu var; bu kamuoyunun oluşmasında benim de katkım oldu. Yani sorumluluğum da var. 24 Ocak'ın hataları daha öncesini aklamaz. Bunu hep vurgulamak, amacımızın 24 Ocak öncesine geri dönmek değil, yeni bir ekonomik yaklaşım getirmek olduğunu daima belirtmek zorundayız. Çağdaş demokratik batı toplumları ile Türkiye'nin bütünleşmesine imkan verecek ve Türk halkının refah ve özgürlük ölçümleri ile tutarlı bir iktisadi yapı oluşturmanın ön şartı, geçmişi, başta kendi geçmişimiz, en acımasız biçimde eleştiriye tabi tutmaktır. Dün yaptığımız vahim hataların ne'ler olduğunu anlamamışsak, yarın on'ları, hatta daha da vahimlerini tekrarlamamız mukadderdir. Müsahahanıza sığınarak derginizden bir örnek vereyim. Daha geçen gün petrol fiyatlarının yükselmesine karşı çıktığımı gördüm. Bu, artık vazgeçmek zorunda olduğumuz bir hastalık türü. Türkiye'de sokaktaki adam o kadar bilinçsiz değil; enflasyon ve sürekli devalüasyon devam

ederken petrole zam yapmanın kaçınılmazlığını anlıyor ve asıl sorunun başka yerde aranması gerektiğini biliyor. Eleştiride ağırlığı zamlara verince, esas sorunların görünmesi engelleniyor. Turgut Özal'ın en büyük şansı bence muhalefetin dağılıklığı ve eski düşünce kalıplarından vazgeçmemesi oldu. Toplumla yanlış hedef göstermemek lazım. Hedefler, söylenenler inandırıcı olmalı. Siz benzini 50 liraya ya da 20 liraya indireceğiz diyebilir misiniz? Ya da vergiler artsın benzine sübvansiyon verilsin? Diyemezsiniz. Halbuki, siz zamlarla uğraşırken 24 Ocak kararlarının esas mahzurlu yanları kaynayıp gidiyor, kamuoyunda tartışılmıyor. Belki iyi niyetle, ama amaçlananın tam tersi sonuç elde ediyor.

ARAYIŞ: Peki, siz ne öneriyorsunuz?

ÇELİKEL: Türkiye'de aydın kamuoyu bu sınavdan kötü not aldı. 24 Ocak'tan bu yana iki yıl geçti. Hala doğru dürüst bir alternatif ortaya konmuş değil. Ticaret ve sanayi dünyasına baktığımızda, ister yarı - resmi odaların temsilcileri, ister büyük derneğin büyük sözcüleri olsun, eleştiri ve fikir üretme yerine Sayın Özal'ın koruma polisliğini tercih ettiklerini görüyoruz. Bilim adamlarımız ise 24 Ocak kararları ile ilgili yorum ve methiyelerini Süleyman Çelebi'nin Mevlüd'ü gibi tek metin haline getirdiler. Her yerde aynı duayı okuyorlar. Meydanı boş buldular; çünkü karşılarında ciddi bir eleştiri, ciddi bir alternatif önerisi yok.

Demek ki, eğer Turgut Özal'ın politikalarının yanlış olduğuna inanıyorsak, doğrusunun ne olduğunu ikna edici bir şekilde söyleyebilmemiz gerekir. Şu anda gündemdeki en acil sorun budur. Gerisi boş laf.

ARAYIŞ: Yaşadığımız dönemin istisnai koşullarını da unutmamak gerekir. Bu bakıma bir alternatiften ne kastettiğinizi biraz açmanız yararlı olacaktır.

ÇELİKEL: İzin verirseniz önce 24 Ocak kararlarının özünü nasıl gördüğümü açıklayayım. Tedavinin ipuçları teşhiste görülecektir.

ARAYIŞ: Kamuoyunu en çok ilgilendiren bu konuda sizin teşhisiniz nedir?

ÇELİKEL: Ben iktisatçı değilim; sadece bugünkü politikanın gözden çıktığı küçük sanayicilerden biriyim. Bu nedenle, haddimi bilmeyerek çiz-

meyi aştı isem ulemadan özür dilerim. Benim söyleyeceklerimi onların söylemeleri gerekirdi. Ama birkaç genç ve cesur bilim adamı dışında buna rastlamadım. Bence, bütün uygulamaların altında üç ana hedef yatıyor; hiç söylenmese de, bugünkü politikanın esas hedefleri bunlar.

Murtaza Çelikel: ISO Başkan vekili

Birincisi, tekellerin ve dev holdinglerin güçlendirilmesi. Sayın Özal hep piyasa mekanizmasından bahsediyor, ama rekabet sözcüğünü hiç ağzına almıyor. Neden? Çünkü amaca 1970 yıllarının yanlış iktisat politikaları ile beslenip semiren aile holdinglerini korumak. Bunların bankaları var; dev sanayi şirketleri var yönetim kurullarında büyük adamlar var. Var ama Türk ekonomisinin en hastalıklı, en rijid kesimini de bunlar oluşturuyorlar.

Bankerlik olayında bunu çok iyi gördük. Birkaç aile bankasının emellerine erişmesi için göz göre göre onbinlerce vatandaşın kapkaççı bankerler tarafından dolandırılması operasyonu devletin gözcülüğünde gerçekleşti.

ARAYIŞ: En çok kullanılan ifadelerden biri 'ekonominin yapısının

değiştirdiği Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

ÇELİKEL: Hiç bir şeyin değiştiği yok. Hep aynı tekeller, hep aynı holdingler; aynalar da çehreler de aynı. Benim esas eleştirilerimden biri de zaten bu: 24 Ocak kararlarının yapıyı değiştirmesi değil, değiştirmemesi. 24 Ocak'ı uzun dönemde başarısızlığa mahkum eden zayıf halka burada. Küçük sanayici, devlet politikasının bütün engellemelerine rağmen, ekonominin en dinamik unsuru olma niteliğinde direniyor. Aramızda sıkıntıya düşenler oldu; bunu inkâr edemeyiz. Ama, küçük sanayici, selektif lütuflara, desteklere, ucuz kredilere alışık olmadığı için kendi ayağı üstünde yürüyecektir. Bakalım büyükler ne yapacak? Daha ne kadar onları sun'i teneffüslere ve Türk halkının sırtından yaşayabilecekler?

ARAYIŞ: Siz bir konuşmanızda 'Türk ekonomisi kabuk değiştiriyor, el değiştiriyor' demiştiniz.

ÇELİKEL: Evet. Bir başka sefer Sayın Özal'a 'aldığımız eksik kararlarla şekavetin emanetçisi oluyorsunuz, temenni etmem ki küçük ve orta boy sanayinin mezar taşının metin yazarı olamayınız' dedim. Ama Sayın Özal'a küçük ve orta boy sanayii batırma politikası yetmemiş olsa gerek kibu gidişle bütün Türk sanayii mezarlık haline getirecek kararlarında ısrarlı. O zaman da hepimiz için tek bir kitabe yazması yeterli.

ARAYIŞ: 24 Ocak kararlarının üç hedefini sayıyordunuz.

ÇELİKEL: Birincisini söyledim. Tekellerin korunması. İkincisi, gelir dağılımını özellikle memur ve çalışan kitelere aleyhine bozmak. Şekerli hastaya ensülin tedavisi yapar gibi günde iki defa devalüasyonun anlamı bu. Şanki memur ve işçiler gelirleri tedricen düşürülürse farkına varmazlar! Türkiye, zaten dünyada gelirin en kötü dağıldığı ülkelerden biri. Bu konuya hükümetler ve millet olarak itina ile eğilmek zorundayız. Orta sınıfın yok olduğu bir ülkede yapılacak anayasa, ne kadar mükemmel olsun, lüks bir kitaplık hatırası olur. Eğer ülkede demokrasiyi istiyorsak, orta sınıfa bir göz atalım. Kaç kişi kalmış?

ARAYIŞ: Gelir dağılımının bozulmasında enflasyonun etkisini söylemek istiyorsunuz?

ÇELİKEL: Evet. Ama sadece enflasyon değil. Batan bankerlerde tüm hayat tasarruflarını kaybedenler kimlerdi? Orta halli ve fakir tabaka.

İşsizliği kimler çekiyor? Gene onlar. Sayın Özal'ın 'istikrar politikası'nın faturasını toplumun en çok yardıma muhtaç kesimlerinin ödeyeceği artık anlaşıldı.

ARAYIŞ: Siz banka ve banker kesimi üstünde çok durdunuz. Bankaların devletleştirilmesini istemeniz iş dünyasında önemli tepkilere yol açmıştı. Bu önerinizde hala ısrarlımısınız?

ÇELİKEL: Bence konu hala vehametini muhafaza etmektedir. 1982 yılı Türk bankacılığı için en kritik yıldır. Korkarım ki benim teklifime tepki gösterenler aynı teklifle gündeme gelmesinler. Şu anda devletin bankerlik olayına yaklaşımı yanlıştır. Derhal bankerlere yatırılan ana paraların geri ödenmesini, devletin üstlenmesi, yani devletin bankerlerden alacaklı taraf olması gerekir. Devlete ve tasarrufa güven bu yolla korunabilir. Banka sisteminizin geleceği de kararda yatmaktadır. Doğrusu küçük banker büyük banker mücadelesinin şimdi de küçük banka büyük banka şeklinde banka kesimine sıçramasından endişeliyim. Alınan son kararlarla küçük bankalar büyüklere ikram ediliyor ve bankalar arasında rekabet imkansız hale geliyor.

ARAYIŞ: Faizlerin serbest bırakılması bu sektörün sorunlarının başında gelmiyor mu?

ÇELİKEL: Buna katılmıyorum. Ben çok önceden faizlerin serbest bırakılmasını ya da mevduatların endekslerini istedim. Enflasyon % 100'lerde, % 50'lerde dolaşırken faizin narhede, % 50'lerde düşük tutulması tasarrufların cezalandırılması demektir. Tasarrufları, yani tutumluluğu teşvik etmeden sanayileşmek, gelişmiş bir ülke olmak mümkün değildir. Bankacılığın temel sorunu dün de mülkiyet idi, bugün de mülkiyet. Yanlış olan, bir ülkenin banka sistemini 3-4 aile holdingine bırakmaktır. Mühim olan özel bankalarda ve devlet bankalarında toplanan mevduatın hangi aile holdingleri tarafından ve kaç aile kullanıldığıdır. Bu bakıma, faizlerden şikayet edenler kamuoyunu yanıltmaktadırlar. Sorun kaynaktan yararlanabilmekten doğmaktadır. Bankası olan, bankası olmayan DPT'nin desteklediği veya eliyle ittiği bu ayrıcalıkların doğurduğu sorunların cevabını objektif olarak yetkililer aramalıdır.

ARAYIŞ: Faizlerin serbest bırakılmasını savunduğunuza göre 24 Ocak kararları ile bu kadar ters düşüşünü-

zün temel nedenler nelerdir?

ÇELİKEL: Az önce 24 Ocak'ın katılmadığım iki hedefini belirttim. Bunlara bir üçüncüsünü eklemek istiyorum. O da, bugünkü politikanın ekonomik büyümeden vazgeçen bir anlayışa dayanmasıdır. Türkiye 30 yıldır nisbeten hızlı bir büyüme hızı tutturmuştu. Bugün ise, istikrar adı altında daralma büyümeye tercih edilmektedir. Enflasyonun yavaşlaması (ki şüp helidir) ödemeler dengesinin düzelmesi, mal kıtlıklarının ve karaborsanın yok olması şüphesiz çok iyi. Ama bunların fiyatı büyümek olmamalı idi. Türk ekonomisinin hiç bir sorunu yatırımları ve üretimi düşürerek çözülmez. Tam tersine, esas sorunlar bu şekilde daha da zor çözülebilir bir boyut kazanır. Türk ekonomisinin yatırıma ihtiyacı vardır. Milyonlarca işsize yatırımsız iş bulamazsınız. Halkın artan refah talebini büyümesiz karşılayamazsınız. Geçtiğimiz iki yıl boş yere heba edilmiştir. Özel teşebbüs değil yatırım yapmak, mevcudu ayakta tutamaz hale geldi. Her geçen gün küçülen ekonomiye sahip bir Türkiye'nin kimseye yararı olmaz.

ARAYIŞ: 1981 yılında % 4,5'luk bir büyümenin gerçekleştiği iddia ediliyor.

ÇELİKEL: DPT'nin, Devlet İstatistik Enstitüsünün ve Odaların çıkardığı istatistiklere köy kahvelerinde bile güven duyulmuyor. Hatta bunların ciddiyeti Başbakanlık nezdinde tartışılır hale gelmiştir. Örneğin Günaydın Gazetesi'nin kendi hesapladığı fiyat rakamlarını resmi tüketici endeksleri ile bir karşılaştırmaya bakalım. DPT ise tümüyle fonksiyonunu yitirmiş durumdadır.

Akullarınca Sayın Özal'ı teselli edecek sayılar üreterek Türk ekonomisinin sorunlarına çözüm getiriyorlar. DPT bugün bir devlet sorunu haline gelmiştir. Muayyen kesimlere dağıttığı imtiyazlarla Türk ekonomisine hizmetin dışına düşmüştür. Derhal ciddi bir planlama reformu yapılmalı, Türk ekonomisinin hayati sorunlarına bilimsel biçimde ve tarafsız yaklaşarak bugünkü başboşluğa son verecek yeni bir planlama teşkilatı kurulmalıdır.

ARAYIŞ: Şu halde siz bugünkü politikaların bir alternatif olmadığı görüşüne karşı çıkıyorsunuz.

ÇELİKEL: Evet, karşı çıkıyorum. Bugünkü politikaların alternatifi vardır. Hedeflerimiz bellidir. Birincisi hızlı büyüme; ikincisi işsizlikle derhal ve bütün gücümüzle mücadele; üçüncüsü gelir dağılımındaki bozulmayı

durdurma ve hatta tersine çevirme. Bunları yaparken tekellerle mücadelenin zorunluluğu bence çok açık. Bu hedefler çerçevesinde akılcı bir politika uygulanabileceğine ve bu yolla Türkiye'nin kısa sürede bugünkünden çok daha sıhhatli bir ekonomik ve sosyal yapıya kavuşabileceğine gerçekten inanıyorum. Hangi kesimden ve hangi amaçla gelirse gelsin, 'alternatif yoktur' çığlıkları gayri ciddidir. Dünyada bunalm var, başsa ülkelerde de işler kötü gidiyor bahanelerinin arkasına saklanmak iki ayın modası oldu. Bakalım başarısızlıklarına ve çaresizliklerine daha ne bahaneler icat edecekler? Tekrar ediyorum. Bugünkü politikalara alternatif dün de vardı, bugün de var.

ARAYIŞ: İzin verirsiniz size son olarak özel bir soru sormak istiyoruz. İş dünyasının çok büyük bir kesimi 24 Ocak kararlarını desteklerken, siz neden bir alternatif arıyorsunuz?

ÇELİKEL: Bir hususa hemen açıklık getirelim. Ben, bir sanayici olarak doğallıkla özel mülkiyetten ve piyasa mekanizmasından yanayım. Ancak, özel mülkiyet denince karaborsayı, mafyayı, sırdaş hesabı, ganges terliği anlamıyorum. Benim için piyasa mekanizması da tekellerin korunması değil. İthal yasaklarına, keyfi bürokratik müdahalelere dayanan ilkel bir merkantilizm anlayışı Türkiye'de devrini kapamıştır. Hedef, mensubu olduğumuz Avrupa camiası gibi, akılcı, demokratik, çoğulcu ve açık bir sosyal devlet olmalıdır.

Siz, Türkiye'deki işadamlarını sadece şatafatlı birkaç holding yöneticisi zannetmeyin. Yeni bir nesil geliyor.

Bu nesil Türk ekonomisinin önündeki dev sorunların etkin işleyen bir devlet mekanizması ve çağdaş bir planlama anlayışı olmadan s çözülemeyeceğini biliyor.

Türk sanayii bir dar kapıdan geçmeye zorlanmaktadır. Takatsizdir. 1982'de doping ihracat yükünü dahi taşıyacağı şüphesizdir.

İzin verirsiniz Sayın Özal'a iki önerim var. Ek kararlarla yamalıklı bohça haline gelen 24 Ocak kararlarının tekrar gözden geçirilmesi bir; ikincisi de dışarıda ve içerideki ismi etrafında yapılan sun'i reklâm kampanyası hoşgörüsünü ve müsamahasını yitirmiş her eleştiride ideolojik bir rahatsızlık aramak hastalığından ve eleştiride bulunan herkese merkezi planlamaya tabi memleketlerin yani demir perdenin adresini vermekten vazgeçin.

DURDURUN İHRACATI İNECEK VAR MANKEN GİBİSİN ÖRTMENİM BAY ŞU ANDA ULUS GAZETESİ ANILARI

Fikret OTYAM

A KILLI şoförler yazarlar kamyonların arkalarına:

"Fazla sürat felâket getirir"

Bay Korkut Özalım'ın başlattığı ihracat seferberliği de öyle süratli seyrediyor ki bu kadar hıza ne can dayanır ne mal! Bunun üç kişi farkında, bay Turgut Özalım, Ticaret Bakanı Bay Cantürk ve de bu satırların yazarı bendeniz! İki durmadan ihracatımız şu kadar arttı, bu kadar arttı demekten bihal oldular, bendeniz de bunları dinlemekten! Gelin diyorum bu sayın iki bakana, Allah lillah aşkına azıcık durdurun bu ihracatı, durdurun da inecekler insin! Yani biz millete de kalsın birşeyler azıcık, inanın bu tempoda gidersek elimizde hiç mal kalmayacak, bu kelli ithalata başlayacağız! Benden uyarması... Hem bu kadar dövizi ne yapacağız? Petrol dersiniz, adamlar fiat indiriminde şey yarışına çıktılar, iki bakana bakılırsa ihracat gelirimiz üç yıllık petrol gereksinimimizi karşılayacak nereyese! Hoş onlar indirdikçe biz bindiriyoruz. Bu arada özellikle biz emeklileri de düşünüyorlar, bankadan verilen, kâğıda baktım 570 lira zam yapılmış! Tanrı razı olsun bunu yapanlardan! Ama birisi var işleri bozuyor, yani birileri 570 lira zam yaparken emekli maaşlarımızı, birileri de petrole tüpgaza zam yapıyor, bizim 570 bu arada deve oluyor! Deve etmeler öyle çoğaldı ki, ortaklık deveden geçilmiyor, oldu olacak petrolden tasarruf yapmak için ihracat ürünlerimizi bu develerle sallayalım dışarı devler başka işe de yarasın, benden naçizane hatırlatması!

TV OKULU VE ÖĞRETMENLER

Ihracatımız bu kadar artarken, daha da artırılabilecekken, ülke giderek zengin olurken şu öğretmen milleti bunların hiç farkında değil, çok üzülüyorum ve canım sıkılıyor. Gelen mektupların çoğu yakınma dolu, geçinmiyorlarmış, zaten oldum olası şu öğ-

retmen milletinin ne gözü ne de karnı doyar! Oldum olası yakınlar! Destelerce mektuba baktım, bir tanesinde şükür halimize cümlesi yok, tabii bu yakınlara hiç mi hiç inanmıyorum, lütfen bana bozulmasınlar böyle yazıyorum diye, ben gördüğüme inanırım, öyle deste deste yakınma mektuplarına değil, bunu herkes böyle belle sin, bilsin!

Bunun doğruluğunu kanıtlayabilir ve hep yakınan öğretmen milletine bir ders verebilirim. Öğretmenlere verilen para çoktur bile, bir lokma ete, bir avuç kuru fasulyeye muhtaç insanların milyonlarca olduğu ülkemizde öğretmenler otursunlar oturdukları yerde. Şimdi hepsine apaçık soruyorum, sizler TV Okulu'nu izliyor musunuz? İzlemeyen varsa lütfen dikkatle izlesin. Orada manken gibi örtmen bayan var, tamam mı? Ders veriyor, okuma yazma bilmeyenlere okuma yazma öğretiyor, adı üzerinde öğretmeniye yani, muallime. Tamam mı? Her ders ayrı bir giysi ile çıkıyor ekrana, tamam mı? Saçları tertemiz yapılı, bir berber bir berbere rakip olup indirim yapsa bile "kuaför" fiyatları hallicedir. Bayan örtmen saçlarını rahat rahat yaptırıyor. Giysileri son model, kendi dikse bile yine güzel.. Elleri, tırnakları bakımlı. Ojesi bile gayet muntazam, ola ki flormar markadır hani şu sıralar TV'de reklamı çok yapılıyor ya, on dandır ellaam. O bakımlı ellerinin bakımlı parmaklarına bakın dikkatlice, bir elin nesi var, iki elin sesi var değil, bir elde iki, bir elde üç değerli yüzük var. Papuçları son model tertemiz, ben görmeyeli ya Ankara'nın yolları çok temiz yahut örtmen hanım arabayla geliyor TV Okulu'na, bunu buradan bilemem. Şimdi soruyorum hallerinden yakınan öğretmen milletine, yahu size mi inanayım TV'de, devlet TV'sinde ki bayan örtmene mi? Ben gördüğüme inanırım derken neden böyle dedim, herhalde anlamışınızdır,

beni kandırmaya çalışmayın geçinmiyoruz, para yetmiyor, çoluk çocuk açız, kıyımlar sürüp geliyor, baskılar en ağırından diyerek!... Yok yok, sizlere inanmıyorum bayan örtmene baktıkça bana böyle mektup yazan öğretmenlere öfkeleniyorum, şu TV okulu iyi ki kuruldu da ben de mektuplara inanıp Milli Eğitim Bakanına çatmak gafletinde bulunmadım, yoksa rezil olacaktım bakana, eğer böyle yapsaydım, sayın bakan o selis Türkçesiyle, bana zaman zaman Atatürk'ü anmsatan bakışlarıyla bakıpda *"Sayın Otyam, öğretmenlerimizin hepsinin durumu iyidir, sizi aldatmak şaşırtmak, yanlış yazılar yazdırmak amacını güdüyorlar, tüm öğretmenlerimiz TV Okulu'ndaki sayın bayan öğretmenimiz gibidir, zaten bu yoldaki söylentileri kırmak için bu okulu kurduk, aziz ulusumuz öğretmenlerimizin durumunu görsün ve gösteriyoruz, saygılar sunarım"* deseydi daha mı iyi olurdu?

BAY ŞU ANDA

TV dedim de akluma geldi, adını birden anımsayamadım, TV'nin Ankara'lı bir muhabiri var, hani kara saçının ortasında bir tutam beyaz saç olan genç... Hani elinde mikrofon her bir olaya yetişir, tanımadınız mı? Hani her söze *"Şu anda"* diye başlar? Şimdi tanıdınız değil mi?

Bu arkadaşına *"Bay Şu Anda"* adını taktım, daha ağzını açar açmaz ben de *"Şu anda"* diyorum ve aynı anda o da *"şu anda"* diyor! Konuşmasını biliyor, mikrofon tutmasını biliyor, omuzunu çapkın çapkın yıkıp mikrofon uzatmasını biliyor Allah için. Ama birşey bilmiyor, şu anda derken hangi anda olduğunu bildirmesini! TV olayı veriyor, olayın üzerinden günler saatler geçmiş, bu arkadaş hemen yapıyor, *"Şu anda!"* Şu anda, yani 7 Şubat 1982 pazar günü saat 13.25'de bu satırları yazarken elime bir geçseydi, hemen atölyeye çıkıp kara saçının ortasındaki beyazları bir güzel boyayıp sonra Kur'an'a el bastıracaktım *"bir daha (şu anda) dersem kitap çarpsın"* dedirterek!

Ama sevdiğim konuşmacılar da var TV'de. Örneğin Bülent Özveren adlı kişi! Çok güzel konuşuyor, çok açık konuşuyor, bilgileri falan öz veriyor. Az veriyor ama öz veriyor yani. RİZİKO adlı yarışmayı yönetiyor ya, işte arkadaki RİZİKO yazısı ka-

fasına düşecek ve perukası çıkacak diye de ödüm kopuyor! Hani derler ya kimileri, asılacaksan İngiliz ipiyle asıl diye, riziko İtalyan asıllı, bay Özveren de "kafama düşecek kelime Türkçe olacağına İtalyanca olsun" diyordur kimbilir, kendi bileceği bir iş. Emekli Türk Generali TRT Genel Müdürü bu gavurca adlı programı kabul etmiş, denetçiler kabul etmiş, bize halt etmek düşer elbette. Amma bu Özveren adlı kişi "Biraz alkış alalım mı?" gibi cümlelerle Türkçe konuştuğunu sanıyorsa biz de ona bir şey borusu çalarız.

Evet bay Özveren hemen biraz alkış alsın ikiyüz gram falan, bay Özalimf ya da Cantürk duymadan alsın, yoksa hemen ihraç ederler! Hatta Özveren'i de İtalyan TV'sine ihraç etseler ne iyi olur değil mi?

İNEK DEDİĞİN...

Kış, nihayet buralara da geldi! Toroslara kar yağdı, yel estikçe duyuyoruz soğuğu. Ama güneş yine gü-

neşliğini ediyor, her taraf pırl pırl, yemyeşil dağa çiçeğe durdu. Bu ay yine battım tahta parasından soba için, üçyüz liralık tahta parçası aldım, yakıp gidiyoruz! Bir şey taşınacağı zaman kullanıyorum arabayı, benzin seksene dayandı, yani bıçak kemiğe demek istedim. Gelip giderken ilçeye, konu komşuyu da elbette bindiriyorum arabaya, vuruyoruz yarenliğin gözüne ve yirmi kilometre şırp diye bitiyor. En müdavim müşterilerim muz-

Aslan Ağa, Avcı Kahya, Kürt Avni. Aslan Ağa ineklerinden şikayetçi, satmak istiyor. Avcı Kahya'ya sıkı sıkı tenbihledi, müşteri bulursa hemen haber vermesini istedi. Kahya bir düşündü, iki düşündü, "Taksitle satarsam ben alaaaam" deyince yanımda oturan Aslan Ağa, arkaya dönüp yanıtı yaptırdı:

"A Kahya, inek dediğin buzdolabı, televizyon, çamaşır makinası mı ki taksitle sataam?"

Yazdım daha önce, ilçeye inmediğim zamanlar, bu yıl basılacak eski

kitapların yeni basımları ve yeni kitapların düzenlemesiyle, Ankara'da Nisan ve Ekim aylarında açacağımız sergilerin hazırlıklarıyla uğraşıyorum ve gün yetmiyor, elim değdikçe de, ne yapar eski gazeteciler, anılarını yazarlar, ben de usuldan usuldan buna da zaman ayırıyorum, ağır gidiyor ama iyi gidiyor kanımca. Gide Gide, 1956-1961 yılları arasında emek verdiğim Ulus Gazetesi yıllarına gelebilirdim. Tarihi CHP ile iktidar DP'nin en çekişmeli yıllarına. Yazı İşleri Müdürlerimizin, yazarlarımızın ardına cezaevlerine tıkdıkları o korkunç, baskılı yıllar. Hakkımda, karar arasına gelen 27 dava dosyasının 27 Mayıs Ak Devrimiyle tuz buz olduğu yıllar! İstihbarat Şefi olarak görevlerim dışında, gazetenin her girdi çıktısı da omuzuma bindiği yıllar! Çok sevdiğim kişilerle çalıştım Ulus'ta. Sonradan "Hatay sayılavı" olan İhsan Ada, Nihat Subaşı büyüklerimle çalışmanın mutluluğuna eriştiğim yıllar gazetesinin mutfağı denilen yazı işlerinde. Rahmetli Hüseyin Cahit Yalçın baş-

ÜÇ EKŞİĞİYLE — İnsanlar gider, anıları, yapıtları kalır yadigar. Üç ekşiğiyle bir anı. Sol başta; çok titiz, Meclis muhabirim Teoman Karahun. Genç yaşta yitirdiğimiz çilekeş Cenap Çetinel. En cesur, akılcı ve kavgacı yazılarını yazarken sigara-

yı içmek ne demek, sanki yercesine savuran, çay üstüne çay içen Bülent Ecevit, Akis dergisi adına cezaevini sık sık boylayan Yusuf Ziya Ademhan, O'nu tanımakla, dostluk etmekle övündüğüm nesli çoktan tükenen insanlardan Cevat Dursunoğlu, "Ağa-

bey" Nihat Subaşı, takmaktan nefret ettiği için kravatsız tek kişi de bu satırların yazarı. Üç kişi ekşiğiyle bir anı; Cevat Dursunoğlu, Cenap Çetinel ve gazetesinin unutulmaz kişisi Foto Hüseyin Ezer hepsini her zaman sevgiyle, saygıyla andığım dostlarım.

HANGİSİ DOĞRU?

yazılarını, esercedit denilen kağıtları ikiye katlar, çoğunluk yeşil mürekkep- le ve eski yazıyla yazıp gönderir, zarfı açar açmaz rahmetli Hakkı Hoca'ya verir, daktilo etsin diye, Hakkı Hoca hiç bir zaman "memleket" yazmazdı da illa "memleket" derdi! Yasal yünden sakıncalı bulduğum yerler için İstanbul'a telefon eder, o büyük insana o bölümü okurdum, her zaman şu olurdu yanıtı, "Haklısınız, siz lütfen düzeltin" Birgün, "hayır" dediğini anımsamıyorum. Çarşamba günleri Adliye'deydik, ya kendi davalarımız ya arkadaşların davaları için, Mahkeme, fıkra yazarı Şinasi Nahit'e, yine bir on ayı giydirince, Şinasi gülümsemiş, "Amma ciddiye aldınız efendim" deyivermişti! Rahmetli Menderes onbeş gazete hakkında dava açmış, sonra on-dördünü affedip sadece Ulus'a bırakmıştı! Yazı İşleri Müdürü Ülkü Arman ve Beyhan Cenkçi bermutad içerde- lerd. Yetmiş yıla neyim varmıştı yedi- ği cezalar ve Başkan ne diyeceğini so- randa Beyhan yanıtlamıştı:

"Başbakan Adnan Menderes'in tıbbi adliye sevkini! Aynı suçu işleyen onbeş gazetenin on-dördünü affedip bi- zi bıraktığına göre aklımdan zoru olma- sı gerek!"

Ve yine bir gün haykırmıştı: "Zapta geçin, zapta geçin, mahkeme başkanı uyuyor!"

Ve Beyhan'da 27 Mayıs 1960 sabahı çekip almıştık cezaevinden.

Nihat Subaşı ki bizim için 'Ni hat Ağabey'dir, O'nunla tartışrdık rahatça, sonunda bizi ikna ederse eder, etmezse bırakırdı bildiğimizi yapmamızı, görüşlere saygılıydı. Ama İhsan Ada ile yapamazdım bunu, alabil- diğine ince, inandırıcı, sevecen ve ses- sizdi, inatçıydı da. Bir doğu ilinden gönderilen abuk sabuk yazıları belki abuk sabukluğundaki cahilce -sözüm ona- cesareti seviyordu! Bilmiyordum kim olduğunu, hayatımın en azaplı anları, İhsan Ada'nın bu yazıları bana uzatıp dilediğim gibi düzeltmemi istediği anlardı, "bu kadar emek ver- miş, yazmış, göndermiş, koymasak ayıp olur, hevesi kırılır, sen bilirsin a- ma koysak iyi olur" sözcüklerini ez- berlemişti sanki, ben de o acıya yine katlanırdım Ada'yı kırmamak için, onca yoğun işlerim arasında, ama nereden bilebilirdim bu kişinin ilerde kapkara bir "muhbir" olacağını? Ve kıskançlıktan çıldırıp işi jurnalcili- ğe dökeceğini?

ÖZAL: "Türk mucizesi 1982'de başarı- lacaktır.

İSO MECLİS BAŞKANI BODUR: "De- niz bitti beyler. 1982, 1981'i de arata- caktır. Sanayi kabuk değiştirecek ve yeni gelenler, gidenlerden iyi olmayaca- caktır".

BAŞBAKAN ULUSU: "Memleket çok şükür düzliğe çıktı."

ESKİŞEHİR S.O. YÖNETİM KURU- LU BAŞKANI ZEYTİNOĞLU: "Yatı- rımları durdurulmuş ve yeni istih- dam imkanları yaratılmayan bir Tür- kiye, bunun getireceği sancılara çok uzun süre dayanamayacaktır."

MERKEZ BANKASI BAŞKANI ŞIK- LAR: "Enflasyon azaldığına göre faiz hadleri düşürülebilir."

ŞIKLAR

BANKACI ÖZER ÇİLLER: "Kredi faiz oranlarında bu şartlar altında düşme olacağını sanmıyorum."

ÖZAL: "Avrupa'ya göre çok daha iyi durumdayız."

TÜRK - İŞ RAPORU: "Türkiye'de halen 2,9 milyon işgücü fazlası var."

ODALAR BİRLİĞİ BAŞKANI YA- ZAR: "Herşeye doyum vardır, paraya doyum yoktur. İki veya üç elma yer doyarın ama, para; işte ona doyum olmaz."

İŞADAMI ALİ KERMEN: "Özel sek- törden bir dostumuz bir harbin için- deyiz. Tabii ki şehit vereceğiz, diyor. Ama döğüşerek mi idam mangasının önünde mi?... İdam mangaları ise ban- kalardır."

ODALAR BİRLİĞİ BAŞKANI YA- ZAR: "24 Ocak tedbirleri ekonomik potansiyeli harekete geçirmiştir."

BURSA SANAYİ ODASI RAPORU: "Sıkı para politikası nedeniyle üretim

azalmıştır. Yatırımcı firmalar finans- man sıkıntısı çekerken, piyasadaki na- kit darlığı nedeniyle fabrikalarda çalı- şan işçilere maaşları verilemez duruma gelinmiştir."

TÜSİAD BAŞKANI KOÇMAN: "Türk ekonomisinin başarısı bazen takdirle bazen de hasetle karşılandı."

PROFESÖR DEMİR DEMİRGİL: "Faiz oranlarının yükselmesiyle birlik- te, bankalarla bütünleşmiş büyük hol- dinglerin dışında kalan orta ve küçük teşebbüsler, bankacılık sisteminden ya- rarlanamaz hale geldiler. Bu durum, faizlerin serbest bırakılmasından bu ya- na geçen süre içinde kendisini oldukça hissettirdi."

MİLLİYET GAZETESİ: "Son iki yılda buğday rekoltesinde düşüş var."

BANKACI BAŞBUĞ: "... banka işlet- melerini bekleyen sorunlar o denli artmıştır ki, bu darboğaz içinde ağır- laştırılmış sermaye koşulu, dikkatleri başka yönere çekmekten başka anla- ma gelmez."

BANKERLER: "Güçlü bankerlik ku- ruluşları 1982 yılında bankaların bü- yük bölümüne kesinlikle üstünlük sağ- layacaktır."

İŞADAMI FEYYAZ BERKER: "1981 yılına girildiğinde, faizlerin yükselmesi ve vergi kanunlarının etkisiyle piyasa- da başlayan durgunluk, stokların art- masına yol açmış, bu durum sanayi ke- simini 1981'in ikinci yarısında üreti- mini kısmak meselesiyle karşı karşıya bırakmıştır."

TÜSİAD RAPORU: "1981 sonunda özel sektörde hammaddede 97,8 mil- yar lira, mamul maddede 85,4 milyar lira olmak üzere toplam 183 milyar liralık stok olduğu tahmin ediliyor."

BASIN: "İhracatta rekor üstüne rekor kırıyoruz."

GÜNGÖR URAS: "İstanbul'da bir ih- racatçı kuruluş, dolar 120 lira civarın- da iken, doların ihracatçıya maliyetini hesaplamış ve 235 lira bulmuş. Demek ki 120 liralık bir doları biz 235 liraya maledecek şekilde gizli sübvansiyonlar veriyoruz. Sonra da diyoruz ki Türki- ye'de ihracat gelişti."

İyi ama, halk ne diyor, diyecek- siniz. Bu ortamda bir şey diyecek hali olmadığı için, rivayete göre, söylenen- leri dinleyip, "hangisi doğru" oynu- yormuş ve o eşsiz sağduyusu ile de daima doğruları buluyormuş."

UYGARLIK TARİHİ VE UYGARCA

SAĞLIK

Turhan TEMUÇİN

ARMUTLU yazlarının unutulmaz dostu Server Tanilli "Uygarlık Tarihi" derslerini verdiği ve kahpece vurulmadan önce, Armutlu'da yazları birlikte geçirirdik. Tüm yılın yorgunluğu ve sıkıntısından sonra Tanilli ile birlikte olmak, doyumsuz söyleşilerini dinlemek bir büyük zevkti.

Server Tanilli şimdilerde, bildiği gibi, Strazburg'da. Gönlümüzde ama, gözden irak. Geçen sayılarda Jülide Gülizar "Tanilli'ye Güzelleme" yazdı. İşin en güzel yerinde yakalaya- rak, Tanilli'nin halk arasında nasıl bi- lindiğini vurgulayarak.

Jülide Gülizar'ı okuduktan sonra uzanıp kitaplıktan "Uygarlık Tarihi" ni aldım. Bir kez daha gözden geçirdim. Neler neler... Uygar insanın mut- laka okuması gereken bir yapıt. Pe- kiyi ama "Uygar insan" kim? Bakınız "Uygar İnsan"ı nasıl tanımlıyor sevgili Tanilli: "Uygar insan Milli bağımsızlık- tan yana olmalı, laik olmalı, demokrat olmalı..."

Demek ki bu üç öğeden biri ek- sik oldu mu insan oğlu uygar olamıyor Uygar insan böyle tanımlanınca, aynı zamanda uygarlığında savunucusu olu- yor. Uygarlığın savunucusu olmanın pahası nedir?

İşte Servet Tanilli! Uygar olma- nın, uygar kalabilmenin savaşını ve- ren Tanilli bugün vücudunun yarısı işlemeyen bir insandır ama kafasının tümü, bazı kafalara göre on defa, yüz defa fazla çalışan bir insandır.

Tanilli'yi burda bırakalım? Ya- zabildiklerimizin en güzeli her zaman onundur...

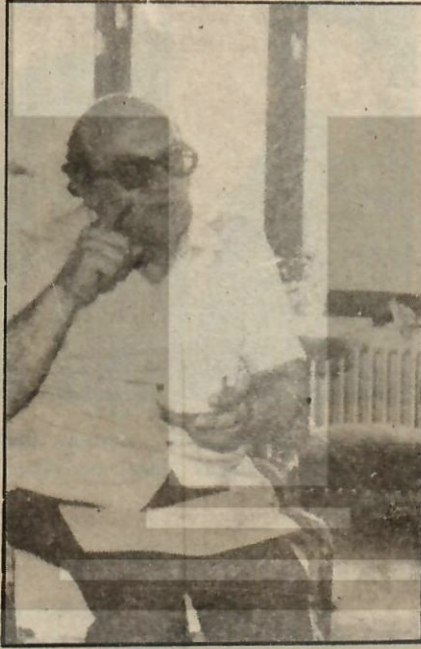
UYGARCA SAĞLIK

Madem ki uygar insan, milli ba- ğımsızlıktan yanadır, laikdir ve demok- rattır, uygarlığın her gereksiniminde olduğu gibi, sağlık gereksiniminde de temel kurallar bu üç ana öğenin üstü- ne oturtulmalıdır.

Uygarca sağlığın milli bağımsız- lıkla ne ilişkisi vardır? Elbette ki pek çok ilişkisi vardır. Örneğin ilaç ham maddesinin % 98'i yurt dışından ge- tirtilen bir ülkede uygarca sağlıktan

söz edebilmenin olanağı var mıdır? Tıbbi cihazlarından, röntgen tüpünden, elektrokardiografi kağıdından, ameli- yat lambalarının ampülüne kadar tümü yurt dışından getirtilen bir ülkede uy- garca sağlıktan söz edilebilir mi?

Kendi ürettiğimiz afyonu yurt dışına hammadde olarak satıp da, son- ra bunu morfin olarak ithal edersek ve diyelim ki, ithal ettiğimiz ülke ile savaşmak zorunda kalırsak uygarlığı- mız gereği olan morfin'i nereden ge- tirtebiliriz ve bu durumda uygarca bir sağlıktan nasıl söz ederiz?

Server Tanilli.

Bu ülkeye, bir tarihlerde, bello- dan Total alkoloidleri yüzde 25.000 fazla fiatla sokulmuşsa, nerede kaldı sağlığımızın uygarlığı?

Macaristan'dan gene bir tarihler- de getirtilen "Tetraciklin" ham madde- si beşeri değil de hayvani kullanımlı çıkmışsa, nasıl olur da uygarca sağ- lığımız var diyebiliriz.

Demek ki milli bağımsızlıkla uy- garca sağlıklı olmamızın çok yakın i- lişkisi var.

Laik olmanın uygarca sağlıklı ol- mamızla ilişkisine gelince. John Hop- kins Üniversitesi ile Hıfıssıhha Enstitü- tüsünün ortaklaşa yaptığı bir araştı- rama göre Türkiye'de "sınıklı, çıkık-

cı, üfürükçü, ayet yazıcı, muska yazı- cı" gibi, adlarına mutatabbib denilen ve halkın sağlığı üzerinde son derece tehlikeli etkiler yapan kişilerin ege- menliği hala sürmektedir. Bu kişiler çocuğu olmayanlara çocuk yaptırmak- tan, cin çarpanları, sıtmayı okuya- rak iyileştirmeye kadar pek çok işe burunlarını sokmaktadır. Bunun sonu- cu olarak da her yıl yüzlerce, binler- ce sakat insan, ya da ölen insan or- taya çıkmaktadır.

Laik bir anlayış bilimle dinin sı- nırlarını kesin olarak ayırmıştır. Ama Türkiye'de özellikle böyle konularda laiklikten söz edildi mi, insanın başma gelmeyen kalmaz. Ve bu belalar etken çevrelerce planlanır, programlanır. Da- hası bir takım fanatik görüşler devletin televizyonunda "hastalara şifa" diye gösterilir. Sonunda da uygar olmayan bir sağlık tablosu ortaya çıkar.

Demokrat olmaya gelince. De- mokratlık en azından eşitlik ilkesinden yararlanır. Düşünmede, yaşamada, sağ- lıkta kendine tanınan hakları başkala- rına da tanıma düşüncesi eşitliktir.

Yurt dışlarında, yada özel has- tanelerde bol harcamalı tedavilerden yararlananlar, halkın büyük çoğunlu- ğunun da yararlanacağı hastanelere de olanaklar tanınmasını ister, örneğin çıkacak bir genel sağlık sigortasında primleri ile buna katılırlarsa işte bu demokratça bir davranış olur.

Tam gün yasası çıktığında sağlık personeline verilen ödentiler bazı üni- versite temsilcilerince çok büyük har- cama olarak gösterilmişti. Ki o zaman en üst düzeyde bir sağlık personeli "Prof. veya Şef" 40-50 bin TL. almakta idi. Oysa şimdi aynı kişiler, sağ- lık personeline verilen ödentileri çok görenler, yeni çıkan YÖK'ün koruyu- cu kanatları altında yüzbine varan ö- dentiler almaktadırlar. Bir evvel ki tam gün yasası ödentileri genel bütçeden veriliyordu. Bu kez döner sermayeden veriliyor. Acaba döner sermayeden ve- rilen bu paralar yabancı bir bankadan mı finanse ediliyor da hazretlerin şim- di sesleri hiç çıkmaz.

İşte demokratlık budur. Halk adına hizmet vererek, devlete bağlı ka- lanlara karşı çıkmamak, karşı çıkıldı- ğında ise çok görülen ödentiler kendi- ne verildiğinde onu almamak.

Hey Koca Tanilli hey!...

Sağlıkla kal e mi?

KOOPERATİFLER BANKASI VE BAĞ-BANK'IN ÜRETİCİDEN ALINMASI

YUNUS GÜZTOKLUSU

"Kooperatifçilik hareketini desteklemek ve geliştirmek için Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığına bağlı bir Kooperatifler Bankası kurulacaktır."

Bu sözler 1974 yılının ilk haftalarında kurulan ve güvenoğyu alan 37. Cumhuriyet Hükümetinin Programında yer alıyordu. Böylece 1970'li yıllarda kamuoyunun gündeminde önemli bir yer tutan "Kooperatifler Bankası" konusuna ilk kez bir hükümet programında sahip çıkılıyordu.

Neden bir Kooperatifler Bankası'na gereksinim duyuluyordu. Bu sorunun yanıtını ülkemizde Kooperatiflerin en önemli sorunu niteliğini koruyan anapara ve kredi sorununda aramak gerekir. Bilindiği gibi kooperatiflerde bir kişinin sahip olabileceği, anapara payı ilkesel ve yasal açılardan sınırlanmıştır. Öte yandan kooperatifçilikteki, anapara payını dikkate almayan demokratik yönetim ilkesi (1 kişi - 1 oy ilkesi) zaten varsıl kişileri kooperatifçilikten soğutan bir etkendi.

Bütün bunlara kooperatif ortaklarının ağır yaşam koşulları içinde taahhüt ettikleri anapara miktarlarını tümüyle ödeyemedikleri gerçeği de eklenirse kooperatiflerin anapara yetersizliği açısından içinde buldukları durum daha iyi anlaşılır.

Krediler açısından da durum parlak değildir. Gerçi "Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığı"na bağlı "Kooperatifler Destekleme Genel Müdürlüğü" ile "Tarım ve Orman Bakanlığı"na bağlı "Or-Köy Genel Müdürlüğü" Kooperatiflere düşük üremlili (faizli) yatırım ve işletme kredileri vermektedir ama bunlar hem yeterli olmaktan çok uzaktır, hem de çoğu kez nesnel ölçütler yerine öznel (özellikle siyasal) ölçütlere göre verilmektedir.

Ayrıca kooperatiflere yapılan devlet yardımları bir ölçünün üzerine çıktığında hem kooperatiflerde özgüvenin ve öz yeterliliğin azalmasına buna karşılık bürokrasinin karışımı ve güdümsü eğilimlerinin artmasına yol açmaktadır.

Mevcut bankacılık düzeni ise kooperatifler için değil kooperatif dışı hatta kooperatif karşıtı ekonomik unsurlara göre oluşmuştur ve kooperatif kuruluşların varolan bankalardan uygun koşullu krediler sağlamasına olanak yoktur.

Bütün bu etkenler göz önünde tutulduğunda Türk Kooperatifçiliğinin gelişmesi için kooperatif kuruluşların mülkiyetine ve yönetimine egemen ol-

KÖY-KOOP'nin avukatları

duğu bir Kooperatifler Bankası kaçınılmaz bir zorunluk olarak ortaya çıkmaktadır.

İLK DENEME

1974 yılında 37. Cumhuriyet Hükümeti (I. Ecevit Hükümeti) Kooperatifler Bankası konusuna programında yer veriyor ve bu doğrultuda çalışmalar yaparak bir süre sonra Parlamente'ye Kooperatifler Bankası Yetki Yasası için bir tasarı sunuyordu.

Tasarı kurulacak Kooperatifler Bankası'nın 1 milyar lira olarak öngörülen anaparasının yüzde 49 kadarcının hazineye yüzde 51'inin ise kooperatifler ve üst örgütlerince sağlanmasını benimsiyordu. Böylece Ziraat Bankası ve Halk Bankası gibi, kurulacak bankanın da kooperatiflere kredi veren bir devlet bankası biçiminde değil gerçek bir Kooperatifler Bankası biçiminde oluşacağı düşünülüyordu.

Kooperatiflerin ve üst örgütlerinin banka anaparasına katılımını ko-

laylaştırmak için tasarının 3. maddesinde şöyle denilmekteydi:

"Kooperatifler Bankası'nda, kooperatiflerin ve üst örgütlerin banka sermayesine iştiraklerini teşvik etmek, kooperatif ve üst örgütlerine gereğince düşük faizle kredi verebilmek ve başta bulunabilmek için özel bir fon kurulur."

Ayrıca Kooperatifler Bankası'nın kaynaklarını geliştirmek için Merkez Bankası reeskont kredilerinden yararlanması da öngörülmüştü. Ancak dönemin bilinen iç ve dış koşulları bu tasarının da görüşülerek yasalaşmasına ve Kooperatifler Bankası'nın 1974'de kurulmasına olanak vermemişti.

İKİNCİ DENEME

BAĞ - BANK OLAYI

Kooperatifler Bankası konusunda ikinci girişim 1977 yılında merkezi Manisa'da bulunan 5 milyon lira anapara Türkiye Bağcılar Bankası paylarının yüzde 47'sini toplayan Köy-Koop Merkez Birliği tarafından yapıldı.

Aynı bankanın paylarını toplamaya çalışan şimdilerde T.C. yurttaşlığından atılmış bulunan Yahya Demirel ve İzmir'li iş ortağı Atıl Akkan ise payların ancak yüzde 16'sını ele geçirerek yarışı kaybettiler.

Bağcılar Bankası, 1917 yılında ekonomiyi azınlıkların elinden kurtarmaya çalışan İttihat ve Terakki Fırkası'nın "milli iktisat" politikası doğrultusunda Manisa'lı bağcılar tarafından kurulan Türkiye'nin en eski bankalarından birisiydi.

Bankanın yönetimi 1964 yılında "yönetim bozukluğu ve sürekli zarar" nedeniyle Bankalar Kurulu kararıyla Maliye Bakanlığı denetiminde 5 bankanın katıldığı bir konsorsiyuma bırakılmıştı.

1977 yılında Köy-Koop Bağ-Bank paylarının yarısına yakını ele geçirdikten sonra, bankayı bir "Kooperatifler Bankası" biçiminde yeniden düzenlemeyi ve geliştirmeyi düşünüyordu, ancak bu konuda gereken çabukluk ve çeviklik gösterilemedi.

1979 yazında 42. Cumhuriyet Hükümeti'nin büyük parabalalarının bankaları ele geçirmelerini ve böylece bankacılıkta tekelleşme sürecini önlemek amacıyla çıkardığı, bir kişinin banka paylarından yüzde 30'undan çoğuna sahip olmasını engelleyen 28

Sayılı Kararname, Köy - Koop'un Bağ-Bank'taki paylarının yüzde 30'a düşmesine yol açmıştı.

Köy - Koop yüzde 30'un üzerindeki paylarını bağlı birliklere ve birim kooperatiflere devrederek koruyabiliyordu. Ancak Köy-Koop'un 1978 sonlarından beri içine düştüğü yönetim bunalımı ve iç çekişmeler bu konuda gereken önlemlerin zamanında alınmasını önlemiştir.

YETKİSİZ AVUKATIN ETTİKLERİ VE 'SÜRMENLER'İN YASAYA AYKIRI KREDİLERİ

12 Eylül'den sonra bazı Köy-Koop yöneticilerin tutuklanmaları Köy - Koop'taki "yönetim bunalımı" nı, bir "yönetim boşluğu"na dönüştürdü.

Bakan Günay kooperatifçilik konusunda sınav verecek

Bu boşluk içinde, daha önce 50 milyon liraya çıkarılan banka anaparası, 750 milyon liraya yükseltildi.

Köy - Koop'un Avukatı bu anapara artırımını "kendisine Yönetim Kurulu tarafından bu konuda yetki verilmediği halde", "bilinmeyen" bazı nedenlerle onayladı ve Köy - Koop'un, Bağ - Bank'taki payları bir anda yüzde 30'dan yüzde 2'ye düştü.

Öte yandan Bağ - Bank'ın diğer ortaklarından Yahya Demirel yurttaşlıktan atılmadan önce elindeki payları şimdilerde Yüce Divan'da Tuncay Mataracı'ya rüşvet vermek iddiasıyla yargılanan Suat Sürmen'e kardeşlerine ve ortaklarına devretmişti.

Banka anaparasının 750 milyon liraya çıkarılması ile 'Sürmenler Gru-

bu" Bağ - Bank'a egemen oluyor ve yaygın bir "reklam kampanyası" ile durumu kamuoyuna "tescil" ettirmeye çalışıyordu.

Suat Sürmen "Mataracı Davası" nı da yargılanmak üzere tutuklanınca, "Sürmenler Grubu" paylarını bir "muvazaalı devir"le yakınlarına ve diğer işlerdeki ortaklarına aktardı. Bankanın yeni sahipleri "anapara artırım" sırasında "Bankalar Yasası"na aykırı olarak "banka kredisi" kullandılar.

Anapara artırımının gerek yasa-ya aykırılığı konusunda, gerek Köy - Koop açısından "afaki iyi niyet kuraları"na aykırılığı konusunda açılan davalar henüz tamamlanmamışken; Bankayı muvazaalı olarak devredenlerin durumu Yüce Divan'da henüz açıklık kazanmamışken ve konu Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği-

ne kadar iletilip, Banka ile ilgili denetimler yeni başlatılmışken, "Maliye Bakanlığı" beklenmedik bir kararla 1964 yılından beri süren konsorsiyumu kaldırdı. Oysa yukarıdaki etkenlerin yansısı Banka henüz zarardan kurtulmuş değildi.

BU NASIL GENEL KURUL

Konsorsiyum kaldırılınca Banka anaparasına "egemen grup" yönetim kurulu kararı denetçiler raporu; geçici blanço olmadan ve yönetim kurulu için gündeme bir aklama (ibra) maddesi koymadan "yangından mal kaçırır gibi" bir Genel Kurul'a giderek Banka yönetimine de tümüyle egemen oldular.

Bağ-Bank Olayı birçok bakımdan ibret verici bir olaydır. Kendi iç çekişmelerini ve çelişmelerini belli bir düzeyde ve dengede tutamayan, gelecek için Projeksiyonlar yapamayan ve zamanında gerekli kararları üretemeyen kuruluşların elde ettikleri önemli hakları ve olanakları bile nasıl yitirebileceği Köy - Koop tabanı tarafından bu olayda açıkça görülmüştür.

Maliye Bakanlığı açısından bakıldığında "Bağ - Bank Olayı" en az "Bankalar Olayı" kadar yüz kızartıcı sonuçlar veren bir olaydır.

Bankayı bunca "olmazı, olur yarak" ele geçiren grup için ise söyle-necek söz zaten yoktur.

Böylece Kooperatifler Bankası kurulması için kooperatifçilik hareketinin, kendisinden gelen bu girişimden de sonuç elde edilememiştir.

Son zamanlarda Ulusu Hükümetinde Kooperatifler Bankası için yeni bir girişim yapılacağına ilişkin haberler duyulmaktadır. Bu haberlerin doğruluğunu dileyerek konu üzerindeki bu üçüncü denemenin başarısı için düşündüklerimizi kısaca belirtelim.

Yeni denemeyi bekleyen en önemli tehlike aşırı bir bürokratik güdümü ve karışımı içermesi tehlikesidir. Bürokrasimizin bu eğilimleri öteden beri bilinen bir olgudur. Buna ek olarak 12 Eylül'den sonra az sayıdaki olumsuz örnekten kaynaklanan, sendikalar ve kooperatiflerdeki "ideolojik ve politik" akımlara karşı artan allerji yeni denemenin başarısı için aşılması gereken bir psikolojik engel yaratmaktadır. Bütün kooperatiflere genel bir kuşkuyla bakılması onların kişilik ve etkinlik kazanmasını önlemektedir.

Kurulacak bankanın bir devlet bankası olarak değil, devlet katkısıyla kurulacak, mülkiyet ve yönetim yapısında kooperatiflerin ve üst örgütlerin ağırlık taşıyacağı demokratik nitelikli gerçek bir Kooperatifler Bankası olması gerekir.

Yüksek Öğrenim Yasası ve Danıştay Yasası'nda öneklerini gördüğümüz, gibi yasa yapmanın büyük ölçüde kolaylaştığı ve çabuklaştığı bir dönemde, Kooperatifler Bankası Yasası'nın örneğin bir Toprak Reformu Yasası gibi aylarca sürüncemede kalmadan hızlı ve sağlıklı bir biçimde çıkarılmasını diliyoruz.

ÇAĞDAŞLIK ÜSTÜNE

AHMET KOCAMAN

- Çağdaşlık sorumluluk yükler insana.
- Çağdaşlık her devirde insanın özüne duyulan saygı ve güveni yansıtır.

SÖZLÜKLER çağdaşlığı, 'aynı çağda bulunma durumu' ya da, 'çağın tutumuna, gereklerine uyma' biçiminde tanımlıyor. Bu tanımların yeterli oldukları söylenebilir mi? Kişiler aynı zaman diliminde yaşıyorlarsa zamandaşlırlar belki ama çoğu zaman çağdaş değildirler

Örneğin Einstein yada Sartre ile Hitler'in aynı çağda yaşamış olsalar da aynı ölçüde çağdaş oldukları düşünülebilir mi? Bunun gibi 'çağın gereklerine uymak' deyişi de çağdaşlığı bir moda ya indirger gibi görünüyor.

Elbette çağa uygun davranmak kavramı da var çağdaşlığın içinde ama bu tutum salt dönemsel bir sınırlama biçiminde algılanamaz. Öyle olsa demokrasi ile diktatörlük, laiklikle sofistik, bilginlik ile bilgisizlik, halkçılık ile halk düşmanlığı, hoşgörü ile acımasızlık aynı ölçüde çağdaş olurdu; çünkü bu olguların tümü de çağdaşımızdır, tümüyle içiçe yaşıyoruz; öyleyse birincilere uymak ne ölçüde çağın gereklerine uymaksa, ikincilere uymak ta öyledir diye düşünülebilir. Oysa düşünen, kişisel çıkarlarının tutsağı olmayan kimseler, ikincilerin çağdaşlıkla bağdaşan nitelikler olmadıklarını bir çırpıda söyleyebilirler.

ÇAĞDAŞLIK VE ÇAĞDAŞ İNSAN

Bu noktada çağdaşlığın iki önemli ölçütüne ulaşmış oluyoruz. Gerçekten çağdaş insan öncelikle düşünen insandır. Düşünen insan özgür insandır, hiçbir kimsenin, 'düşünce ya da doğmanın kölesi' değildir. Sürekli araştırır, gelişmenin peşine düşer; önyargılara değil verilere dayanır, bilimsel bir tavır geliştirir olaylar karşısında. Kendini eleştirmekten geri durmaz. Çünkü kendi çıkarından yana değil doğrudan yanadır çağdaş insan. Bu nedenle kendi 'ben'lerinin ötesini göremeyen insanlar çağdaş olamazlar; sıfatları yönetici, bilim adamı, sanatçı da olsa çağdaşlıkla ilgisi yoktur böylelerinin.

Çağdaşlık sorumluluk yükler insana. Bu sorumluluk da en başta bir yaşam felsefesi geliştirmeyi, yaşa-

mın anlamı üzerinde düşünmeyi gerektirir. Herkesin bir felsefeci olması beklenemez, ama düşünen en alçak gönüllü insanın bile bir dünya görüşü vardır, inandığı ilkeler vardır, olmalıdır. Çeşitli olaylar karşısında alacağı tavır az çok bellidir, katı değil anlamlı bir tutumdur bu. Kısacası çağdaşlık sağlam bir kişilik gerektirir.

Çağdaş devlet adamı halkının mutluluğuna adanmıştır kendini; kişiliği elvermez bundan ödün vermeye.

Çağdaş bilim adamı doğruları savunmakla görevli sayar kendini; ucuz, gündelik başarıların değil, kalıcı gerçekliklerin peşindedir.

Çağdaş sanatçı moda görüşlerin tutsağı değildir, insanın özündeki duyarlığı yansıtmaya çalışır; konularını güncelden de olsa yapıtında geçmiş - şimdi - geleceğin bir sentezine ulaşmaya çalışır. Rousseau, Galieli, Shakespeare, ya da Yunus Emre bu anlamda çağdaşımızdır.

ZAMANLA SINIRLANAMAYACAK BİR KAVRAM

Öyle sanıyorum çağdaşlığın asıl anlamı da bu bütünsellik bağlamında kavranabilir. Kölelik - derebeylik - kapitalizm - toplumculuk eksenini bilimsel 20. yüzyıl toplum düzeni, bu

düzendeki kurumların anlamları, işleyişleri anlaşılabilir. Bunun gibi, Yunan - Roma kültüründe filizlenen demokrasi kavramının, Ortaçağ engizisyonlarından Rönesans aydınlığına ve binbir savaşımdan sonra 20. yüzyıl bilincine ulaşma aşamaları bilinmeden anlamı açıklıkla kavranamaz. İşte bu nedenle çağdaşlık zamanla sınırlanamayacak bir kavramdır. Geçmişten geleceğe uzanan çizgide kuramsal bütünlüğü içinde ele alınması gereken bir kavramdır.

Bu bütünlüğün ekseninde çağdaşlığı kavramımıza yarayan en temel ölçüt te insandır. 20. yüzyılda çağdaşlığın anlamı insana duyulan saygıda odaklanmaktadır. İster bilim adamı, ister yönetici, ister sanatçı ya da sade bir yurttaş olalım ancak insana verdiğimiz değer ölçüsünde çağdaş olabiliriz. Çünkü 20. yüzyılda, bunca yıkıcı güçler karşısında tek dayanacağımız, tek güvencemiz yine insandır. Ancak insana saygı salt soyut, belirsiz, gösterişçi ölçütlerle ortaya konulamaz. İnsan fiziksel - moral değerleri, düşünce, içgüdü ve bilinciyle bir bütündür. Salt açlığını gidermek ya da kafasını eğitmek yetmez; bütün gereklerini asgari ölçülerde karşılamak gerekir. Bu bütünsellik kavranmadıkça 20. yüzyılda insan onuruna duyulan saygının bir anlamı olduğu söylenebilir. Atatürkçü dünya görüşünün değeri de insanın bu bütünselliğine verdiği değerden kaynaklanmaktadır, o nedenle çağdaştır, çünkü çağdaşlık her devirde insanın özüne duyulan saygı ve güvenden başka birşey değildir. •

DANIŞTAY KARARLARINI UYGULAR GİBİ YAPMAK

Resmi Gazete'de yayımlanan atama kararlarına göre Halil Özdaş, Gençlik ve Spor Bakanlığı İzcilik ve Boş Zamanları Değerlendirme Genel Müdürlüğünden başka bir göreve atanmak üzere alındı ve yerine İbrahim Mentesh atandı.

Ashnda Halil Özdaş bu göreve bir ay önce Danıştay Kararına göre getirilmişti.

Öteki kamu kuruluşlarına göre personel sayısı çok az olan bu Bakanlıkta personel hareketleri her nedense öteki Bakanlıklardan daha çok olmaktadır.

İşlevlerini tam olarak yürütemeyen bu Bakanlık, Halil Özdaş örneğinde olduğu gibi Danıştay Kararlarını

uygular gibi yapmakta, bunun yanında kimi Danıştay kararlarını da tanımadığını beyan edebilmektedir.

Örneğin denetimindeki Yurt-Kur Kuruluşunun Genel Müdürü Emekli General, Kurumun eski Genel Müdür Yardımcısı Selahattin Kaynar'ın görevden uzaklaştırılmasını iptal eden Danıştay Kararını tanımadığı ve ilgilinin dilediğini yapmakta serbest olduğunu söyleyebilmektedir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı, kimi Danıştay Kararlarını uygular gibi görünmekte ve kimi kararları tanımamakta, belli dönemlerde görev yapmış olan üst düzey yöneticilerini sürekli olarak kadrosundan uzaklaştırmaya çalışmaktadır. •

ÖZEL TİYATROLAR VE SİNEMALAR İÇİN YARDIM MI?

"Özel tiyatrolara ve sinemaya devletin maddi katkısını sağlamayı ve bu kuruluşların yapıtlarının devlet denetim ve iznine bağlanmasını öngören bir tasarının hazırlandığı'nın öğrenilmesi ve 'Devletin politikasına uygun.. milli amaçlar doğrultusunda, genel kültürümüze örf, âdet ve anenelerimize uygun' bir sinema amaçlandığının açıklanması üzerine konu ile ilgilerin görüşlerini aldık.

MELİH CEVDET ANDAY

Film senaryolarının ve özel tiyatrolarda oynanacak oyunların milli amaçları yönelik, genel kültürümüze, örf ve adetlerimize uygun olması için denetleneceğine ilişkin haberi gözlerime inanamayarak okudum. Demek, devlet, parasal yardıma karşılık sanat özgürlüğünü ortadan kaldırmak istiyor. Anlaşılan, bize Abdülhamit dönemini daha şiddetle bir daha yaşatmak

istiyorlar. Millî amaçlar adına denetleme, her yerde baskı rejimlerinin bahanesi olmuş ve, kültürü geriletmiştir. Her sanat yapısı, o "genel kültür" denilen şeyi aşmaya yöneliktir; genel kültüre uygun kültür, kültür sayılmaz. Örf ve adetlere gelince bunlar Mustafa Kemal'den nefret eder.

* Milliyet Sanat Dergisi Sayı 42 Sayfa. 26'dan

BİR YARDIM YASASI VE BİR DURUM SAPTAMASI

ENİS FOSFOROĞLU

Belediye rüsumu, salon kirası, oyuncu maaşı, afiş, başa çıkılmayacak boyutlara ulaşmış Gazete reklamı, Vergi...

Televizyon düğmesini kapamayı öğrenmiş, "hadi bu akşam Tiyatroya gidelim" diyebilecek ve bu arada 'Devleti Hümayun tiyatrosuna değil de, üstelik bol sermayeli, budaksız tahtadan dekorlu Kuşe baskı afişli, sanat vakfı? tiyatrolarına da değil, dar kadrolu, küçük sahneli, az reklamlı' tiyatronuzun yolunu bulabilecek SEYİRCİLERİN ödediği 250'şer T.L.

Şimdi devlet baba kalkıyor, bu dramları yaşayan ödeneksiz tiyatrolara "Gel evladım sana harçlık vereceğim" diyor. Bayram edersiniz değil mi? Fakat hayır arkasından ekliyor "ama bu harçlığı alabilmen için ben sana hep karışacağım, o oyunu oynama, Şu oyuncuyu sakın oynatma, benim dediklerimi yap paranı al olur mu evladım?"

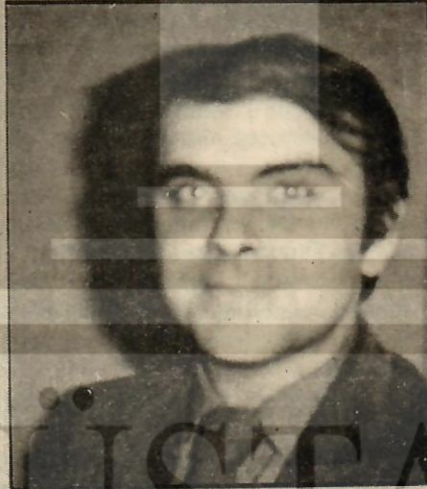
Evlât zaten yurdunu seven, devlet babasına saygılı bir sanatçı ama; sanatçı yani özgür. Yani baskıyla yapılamayacak birkaç işten birini yapıyor.

Sayın okurlar, değerli seyirciler, düşüncüm demokrasiye geçildiğinde, devleti temsil edecek olan hükümetler yani belli bir eğilimi temsil eden partiler, bu yardımı aynı harçlık verme politikasıyla sürdüreceklere ve ödeneksiz

tiyatrolar, dört yıl 'A' partisinin istediği sanat biçimini yapacaklar: diğer dört yıl 'B' partisinin istemediği sanat biçimini yapmayacaklar.

Bu kadar açık seçik yazdım konuyu; herkese anlatabilmek için...

Yaşadığımız dramı yaşıyoruz. Ölüm ölüm bir ölüm... Ama bize yapıla-

cak yardım bu şekliyle, dramı, Minakyan Tiyatrosu facialarına dönüştürür.

Yıllardır eleştirilen Genel Müdür tipleri demek ki çaresizmiş.. Bu çaresizliği ödeneksiz tiyatrolara da bulaştırmayalım...

Bizi anlayıp, bu yasaya çeki düzen verecek olan devlet büyüklerine saygılarımızı sunarım.

İlkelğin sınırı

MAHMUT TALİ ÖNGÖREN

Sinemamızın ve özel tiyatrolarımızın bir yasa ya da yönetmelikle denetimini ve ancak belli politik ve bürokratik ölçülere uydukları takdirde de para ile desteklenmelerini çok büyük bir ilkelik olarak görüyorum.

Her iki alanda da eğer bir denetim, değerlendirme ve parasal destek söz konusu olacaksa, bu denetim ve değerlendirme yapıtlar "Millî mi, değil mi" ölçüsü tümünden bir kenara bırakılarak ancak "sanatsal" açıdan yapılmalı ve ancak sanat değeri yüksek olan nitelikli yapıtlara parasal destek sağlanmalıdır.

Eğer bu değerlendirmeyi devlet yapacaksa devletin kuracağı değerlendirme kurullarında, bürokratların dışında, tümünden çağdaş görüşlü sanatçılar ve uzmanlar bulunmalıdır. Aksi durumda ve bugün gördüğümüz gibi, söz konusu uygulama bir sansür olmaktan ve ilkelikten kurtulamaz....

BİZDE SANSÜR YOK

CÜNEYT GÖKÇER

Özel tiyatro ve sinemalar için bir yardım kanunu çıkarıldı. Sansür getirilmesinden sözedilemez. Bu konuda basında bir yanlış anlama olmuştur. Sanata sansür getirmek düşüncesi ile hareket edilmiş kanısında değilim. Yasa tasarısı hazırlandı ama ancak tam açıklıkla detayı ile hatta yönetmelikleri ile uygulama belirlenmedi. Devlet tiyatrolarına zaten devlet yardım ediyor, o nedenle bizde sansür söz konusu değildir. Aslında Özel Tiyatrolarada yardım edilmesi çok olumlu bir girişimdir kanımca, biraz sabırlı olup gerçekleri görmeliyiz. Tasarı hazırlandı ve kabul edildi, ortada çok iyi de para var. Yönetmelik de çıksın düşündüklerimizi ve görüşlerimizi rahatça açıklayabiliriz.

"Devleti eleştirmek"

ERKAN YÜCEL

Kültür Bakanlığı henüz Turizm Bakanlığı ile birleştirilmeden önce, o sıra Kültür Bakanı olan Cihat Baban: "Milli, yani yerli oyunlara ağırlık veren özel tiyatrolara, belirlenecek ölçülere göre yardım yapılacağını" açıklamıştı.

Biz bu açıklamaya olumlu yaklaşmış ve bazı konulardaki endişelerimizi belirtmiştik. Birincisi, yardımın dünya görüşü ve sanat çizgisi kıstaslarının bir yana bırakılarak yapılması; ikincisi, yalnızca yerli oyunlara yönelmesi ile uluslararası değerlere sırt çevirmek ve özü ve biçimi bakımından güçlü olan birçok yabancı eserin oynanamamasının doğuracağı sanatsal kısırlık tehlikesi; üçüncüsü, Yerli eserlerin bu şekildeki teşvikinin aynı zamanda

CEZAEVİNDE BİR SİNEMACI

Daha gösterime çıkmadan üç film festivaline çağrılan bir film... Dünyada çok örneği olmasa gerek. Türk sinemacısı Ali Özgentürk'ün son filmi "At"ın başına böyle bir şey geldi işte. Daha gösterime çıkmadan dünyanın en ünlü festivalleri arasında yer alan, Berlin, Cannes ve Londra Film festivallerine çağrıldı.

Filmin yönetmeni Ali Özgentürk ise şu sıralarda cezaevinde.

"Hazel" adlı filmi altı uluslararası film festivalinde birincilik ödülü alan Özgentürk, 1945'de Adana'da doğdu. İstanbul Üniversitesinde toplumbilimi eğitimi yaptıktan sonra Adana Şehir Tiyatrosunda çalışmaya başladı.

1971 yılına kadar çeşitli tiyatro çalışmaları yaptıktan sonra "Ferahat ve "Yasak" adlı filmlerle sinemaya geçti. Yılmaz Güneyle birlikte "Endişe" adlı filmin senaryosunu yazdı. Bu senaryosu ile 1976 Antalya Film Şenliğinde "Gümüş Portakal" ödülünü aldı.

İlk uzun metrajlı film "Hazel" daha şimdiden Türk Sinema tarihinde önemli bir yer tuttu kendine. Katıldığı bütün uluslararası festivallerde ilgi çekti ve aralarında "San Sebastian" da olmak üzere altı festivalde ödül aldı.

İşte cezaevindeki bir sinemacının kısa portresi...

bir ucuzluğa da yol açabileceği, bazı tiyatroların yardım almak için niteliğine bakmaksızın seçtikleri yerli oyunlarla seyircinin beğeni ve değerlerinden uzaklaşacakları; dördüncüsü ve en önemlisi de, yardımı belirleyecek olan komitenin kimlerden ve nasıl oluşacağı sorunuyla.

Bu konuda da somut öneriler koyduk ortaya. Komiteye alınacak kişiler mutlaka tiyatro sanatıyla ilgili kişiler olmalıydı. Örneğin DTCF Tiyatro Kürsüsü, İst. GSA Görsel Sanatlar Ve Sahne Bölümü, İz. GSA Tiyat-

ro Bölümü, Türk Sanat Kurumu, Türkiye Yazarlar Sendikası ve Tiyatro eleştirmenleri bu komitenin kaynağını oluşturmalıydı.

Şimdiki Turizm ve Kültür Bakanlığının yaptığı açıklama ise ilk başta "denetim" unsurunu içeriyordu. Farklı bir şeydi. Tiyatrolara uygulanacak "denetime" karşı tepki umulandan da büyük oldu ve Bakanlık yeni bir açıklama yapmak gereğini duydu. Tiyatrolara denetim yoktu. Biraz yüreğimize su serpti bu açıklama. Ancak yukarıda belirttiğim endişeleri hala taşıyorum.

Çünkü birileri bir tasarı hazırlıyor ama hiçbirşeyden haberimiz yok. Sürprizlerle dolu bir tasarı çıkabilir gene ortaya.

Bazı anlayışlar, örneğin. "Devletin eleştirilmemesi" koşulu... Bence sanatın eleştiri hakkı hiç bir şekilde kısıtlanmamalıdır. Devlet de, onun kurumları da, üst yapısı da eleştirilmelidir. Bu milli olmakla çelişmez. Öyle bir an gelirki, milli olmanın kıstası Namık Kemal'in yaptığı gibi devleti eleştirmek olur.

"Fareyi Öldürmek" oyunu Türk Sanat

ANKARA Halk Tiyatrosu Kültür Merkezi'nde sergilenmekte olan, İrfan Yalçın'ın romanından Erkan Yücel'in oyunlaştırdığı "Fareyi Öldürmek" oyunu Toplum - Bilimci Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Emre Kongar, oyunun yazarı İrfan Yalçın, yönetmen ve oyuncu Erkan Yücel ve Devlet Tiyatrosu sanatçılarından Dinçer Sümer'in katıldığı ve TRT Kurumu Spikerlerinden Ersin İmer'in yönettiği Türk Sanat Kurumunca düzenlenen açık oturumda tartışıldı.

Kalabalık bir topluluğu izlediği açık oturumda tüm konuşmacılar bir tiyatro oyunu ve onun romanı üzerine bir açık oturumun düzenlenmesinin ve buna olan böylesi bir ilginin düşünce Türk Tiyatrosu açısından sevinç ve umut verdiğini ve oyunda, düşünce ile duygunun birlikte işlenmesiyle ortaya iyi bir sentez çıkarken toplumsal sorunlara bir bilimsel yaklaşımın sağlandığını belirttiler. Ayrıca, sayıları birkaçı aşmayan özel tiyatroların kıstıllı olanakları nedeniyle bir yaşam savışı verdikleri bu koşullarda Ankara Halk Tiyatrosu Kültür Merkezinin ça-

Kurumunda tartışıldı

balanının övgüye değer olduğundan söz edildi.

Emre Kongar'ın Feodal aile düzeninin iyi bir eleştirisi ezilen bir insanın öyküsü diye yorumladığı ancak sadist insan tiplerinin ardarda gelmesinin aşırı bir örnek olabileceği konusundaki görüşlerine gerek İrfan Yalçın, gerekse Erkan Yücel bunun çokta aşırı olmayıp kendimizin veya çevremizdeki bir insanın bu tür örneklerle karşılaştığını romanı okuyan ve oyunu izleyenlerin kendilerine benzer pek çok örnek sunduklarını belirttiler.

Erkan Yücel, İrfan Yalçın'ın "Fareyi Öldürmek" oyununu seçerken ve bu yapıtı oyunlaştıran ülkemizde son 15 yılda toplumsal tiyatro diyerek ortaya çıkan çoğunlukla kabasolcu, şematik ve slogançı bir tiyatro anlayışı ile uygulanan epik tiyatrodaki insan unsuru ve duygu ögesini dışlayan ve de giderek seyirciden kopan anlayışlara karşı bir çizgi oluşturmayı amaçladıklarını belirterek sonra repertuarlarında bu tür oyunlara yer verceklerini söyledi.

22 ŞUBAT 1982 PAZARTESİ 19.20: TV OKULU

19.50: MAVİ BİLGE.

20.10: UYKUDAN ÖNCE

20.30: HABERLER

20.50: HAVA DURUMU

21.50: SAZ ESERLERİ: Rast oyun havası

21.10: CENNETİN DOĞUSU: John Steinbeck'in aynı adlı romanından altı bölüm olarak televizyona uyarlanan Cennetin Doğusu'nun birinci bölümü Yönetmen: Harvey Hart, Oynayanlar: Jane Seymour, Timothy Bottoms, Bruce Boxleitner Warren Oats ve Lyon Bridges.

21.50 : TÜRK HALK MÜZİĞİ:

22.20: SPOR:

22..55: HABERLER:

23.00: KAPANIŞ:

23 ŞUBAT 1982 SALI

19.20: TV OKULU

19.50: SAĞLIK

20.10: UYKUDAN ÖNCE.

20.30: HABERLER

20.50: HAVA DURUMU

21.05: MİNİK KONSER

21.10: YAKIN TARİHİMİZDE BİR DERNEK: İTTİHAT VE TERAKKİ - 3: Yönetmenliğini ve Senaryo yazarlığını Ziya Öztan, yapımcılığını Süleyman Saylan ve Nursel Engür'ün yaptığı belgesel dizinin üçüncü bölümünde, Abdülhamit'in tahttan indirilmesinden sonra gelişen olaylar dramatize ediliyor.

22.00: TATLI SERT: Yıllar Sonra

22.55: HABERLER

23.00: KAPANIŞ

24 ŞUBAT 1982 ÇARŞAMBA

19.20: TV OKULU

19.50: ÇİFTÇİDEN ÇİFTÇİYE:

20.10: UYKUDAN ÖNCE.

20.30: HABERLER

20.50: HAVA DURUMU

21.05: HALK EZGİLERİ

21.10: GELENEKLERİMİZ - GÖRENEKLERİMİZ

21.40: HAFIF MÜZİK

22.05: TIP MERKEZİ: Bir saldırdı olayı.

22.55: HABERLER

23.00: KAPANIŞ

25. ŞUBAT 1982 PERŞEMBE

19.20: TV OKULU

19.50: İNANÇ DÜNYASI

20.10: UYKUDAN ÖNCE

20.30: HABERLER

20.50: HAVA DURUMU.

21.05: SAZ ESERLERİ

21.10: TV OYUNU: SEKİZ SÜTUNA MANŞET: Köstebegin gözleri - 1: Gazeteci Ümit esrarengiz bir telefon alır. Telefon eden otele ölü olarak bulunur... Olaya polis el koyar.. Yer altı dünyası kaynamaktadır. Yapım: İbrahim Başar. Yönetmen: Hüseyin Karakaş, Senaryo: Atilla İlhan, Oynayanlar: Senem Kayra, Erol Taş, Semra Boyacıoğlu, Ali Şen, Nubar Terziyan, Osman Gergen, Rauf Altıntak, Yonca Avcioğlu, Tanju Şarman, Erdem Türkbay.

22.05: TÜRK SANAT MÜZİĞİ: Yaşar Özel

22.20: HABER - PROGRAM

22.55: HABERLER

23.00: KAPANIŞ

26 ŞUBAT 1982: CUMA

19.50: HAFTANIN ŞARKISI

19.55: DİZİ: BABAM EN İYİSİNİ BİLİR: Bölümün adı; Eşitlik ilkesi:

20.30: HABERLER

20.50: HAVA DURUMU

21.05: MİNİK KONSER.

21.10: YAŞASIN SANAT

22.00: DİZİ: SAVAŞ YILDIZI: Bölümün Adı: Tanrılar Gezegeni

22.55: HABERLER

23.00: KAPANIŞ

27 ŞUBAT 1982: CUMARTESİ

17.00: HABERLER

17.05: ÇOCUKLAR İÇİN

17.35: ŞEKER KIZ.

18.00: BAŞARILI GENÇLER

18.15: MUPPET SHOW

18.50: TARİHTE BU AY

19.15: DİZİ: SEKİZ ÇOCUKLU AİLE: Bölümün adı yaş günü.

20.00: DİL - KÜLTÜR KONUŞMASI: Atilla İlhan ile Türk Kültürü üzerine bir sohbet. Yapımcı: C. Atalay.

20.30: HABERLER

20.50: HAVA DURUMU

21.05: SOLİSTLER GEÇİDİ: Sanatçılar ve eserleri şöyle:

Necatî Yılmazkaya: Seni Sesi ni Gözlerinin Rengini, Leyla Dizdar, Mutluluk Şarkısı, Türkün Tunca, Bağa Girdim Ay Çıktı. Sezen Aksu, Hani, Ali

Rıza Gündoğdu: Yüce Dağ Başına Kar Yağmış Gibi, Yapımcı: Şenyüz.

21.40: TV'DE SİNEMA: Gençlik Biterken, adlı filmde baş-

rolleri Natalie Wood, Warren Beatty oynuyor. Yönetmen Elia Kazan.

23.40: HABERLER

23.45: KAPANIŞ

28 ŞUBAT 1982: PAZAR:

10.00: GÜNAYDIN

10.30: PAZAR SİNEMASI: Geveze adlı filmin yönetmeni Jerry Levis, aynı zamanda filmin başoyuncusu.

12.00: KAPANIŞ

18.00: HABERLER

18.10: TAŞ DEVRİ: Bölümün adı: Fred'in yaptırdığı ev.

18.35: SPOR

1940: FASIL

21.10: UYKUDAN ÖNCE

20.30: HABERLER

20.50: HAVA DURUMU

21.05: DALLAS: Bölümün adı: Anka Kuşu: Pam Christopher'in ailesi hakkında fazla bilgi toplaması için Bobby'e baskı yapar. Jr. ihmalleri yüzünden tüm işlerin kötüye gittiğini anlar. Babasının bürosunda resme bakarak ondan özür diler. Ewing petrolü daha da güçlü yapacağına dair babasına söz verir.

22.00: HOŞ SADA: Programda Besteci Dramalı Hasan Tanıtılıyor.

22.55: HABERLER

23.00: KAPANIŞ

**yararlanmanızda
yarar var.**

**Bimtaş/ta
yeni bir uygulama**

2 Ocak 1982 tarihinden itibaren Bimtaş,
"kısa vadede yüksek faiz"
uygulamasını başlatıyor.

Bu yeni uygulama, Bimtaşın alıp sattığı
seçkin tahvilleri ve büyük bankaların
sertifikalarını kapsıyor.

Vakit geçirmeden, size en yakın
Bimtaş şubesine uğrayarak
ayrıntılı bilgi alın.

Bimtaş yararınızı gözetir.

BİMTAŞ

BİMTAŞ
Birleşik Finansman,
Yatırım ve Menkul Değerler
Ticareti A.Ş.'nin
sermayesi 50.000.000.- TL olup
tamamı ödenmiştir.

BİMTAŞ İSTANBUL

Halaskargazi Cad. Doğançay Apt. 356/3 Şişli Tel: 489850-489851-489852